

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

SOSYAL RİSK HARİTASI KİTAP TASLAĞI

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk ve Suç

2.2. Çocuk Kavramı

2.3. Riskli bir alan olarak Suça Sürüklenen Çocuklar

2.4. Suç Kavramı

2.4.1. Suçluluk Kuramları

2.4.1.1. Klasik Okul

2.4.1.2. Coğrafi Okul

2.4.1.3. Antropolojik Kuramlar

2.4.1.4. Bedensel Tipoloji Kuramları

2.4.1.5. Zihni Yetersizlik Kuramları

2.4.1.6. Psikanalitik Okul

2.4.1.7. Sosyo-kültürel Faktörlere Bağlı Kuramlar

2.5. Risk Kavramı

2.6. Sosyal Risk Kavramı

2.6.1. Sosyal Dışlanma

2.7. Sosyal Risk Haritası

2.7.1. Kullanım Alanları

2.7.2. Sosyal Risk Haritalarının Oluşumu

2.8. Suça Sürüklenen Çocukların Aile Yapılarının Analizi ile İlgili Kavramlar

2.8.1. Eğitim-Öğretim Düzeyi

2.8.2. Göç Olgusu

2.8.3. Gelir Düzeyi

2.8.4. Ailenin Fiziki Yerleşim Düzeni (konut durumu)

2.9. Suça Sürüklenen Çocukların Toplumsal Analizi ile İlgili Kavramlar

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

- 2.9.1. Biyolojik Ayrımcılık
- 2.9.2. İnsana yakışır işler
- 2.9.3. Ani zenginleşme

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Konusu Sınırlılıkları ve Yöntemi

- 3. 1. 1. Araştırmanın Konusu
- 3. 1. 2. Araştırmanın Amacı
- 3. 1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

- 3.2.1. Araştırmanın Evreni
- 3.2.2. Araştırmanın Örneklemi
- 3.2.3. Araştırmanın Varsayımı
- 3.2.4. Araştırmanın Yöntemi

4. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- 4.1. Suça Sürüklenen Çocukların Aile Yapılarının Analizi (Basit Tablolar)
- 4.2. Suça Sürüklenen Çocukların Toplumsal Analizi (Çapraz Tablolar)

5. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

EKLER

- 1. Samsun İlinin Demografik Yapısı
- 2. Anket Formu
- 3. Çocuk Koruma Kanunu
- 4. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirisi

KAYNAKÇA

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

GİRİŞ

Sosyal risk, bireylerin toplum düzeninde birlikte yaşamalarından kaynaklanan temel yaşamsal gereksinimlerine ve yaşam kalitelerine ulaşmalarını engelleyecek, her türlü olayın gerçekleşme olasılığıdır.

Riskler; gerçekleşme olasılığı ve risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak sonuçların etkileri göz önünde bulundurularak ölçülür.

Riskin tanımlanabilmesi için amaçların belirlenmiş olması gerekmektedir.

Amaçlar belirlendikten sonra amaçlara ulaşılmasını engelleyebilecek riskler tanımlanır, değerlendirilir ve alınacak tedbirler kararlaştırılır.

Riskin iki temel özelliği vardır. Bunlar;

1. Belirli bir sonuca ulaşamama olasılığı ya da istenmeyen bir olayın oluşma olasılığı (Meydana Gelme İhtimali)
2. Riskin oluşması durumunda, bu durumların sonuca etkisi. (Kaybın Büyüklüğü)

İlerde sözü edilen bölümde detaylı bir şekilde bahsedilmiş olan ‘sosyal risk haritaları’, söz konusu risklerin oluşma nedenlerini saptayarak riskli bir olayın meydana gelme olasılığını kontrol altına almaya yardımcı olduğu gibi; riskin oluşması halinde toplumsal anlamda etkilerini en aza indirebilecek aksiyonların alınmasını da kolaylaştırmaktadır.

Samsun İlinin Sosyal Risk Haritasının Oluşturulması Projesi (SORHOP) kapsamında temel yürütücüsü “**Suçta Sürüklenen Çocuklar Meselesi**” odaklı çalışmada, Samsun ilinde, *çocukların suça sürüklenmelerine* sebep olan sosyo-kültürel nedenlerin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Aynı zamanda bu proje ilimizde suça sürüklenen çocuklar meselesiyle çalışan kamu kuruluşlarına sağlıklı veriler sağlanmasına ve kamu politikalarında yenilikçi bir bakış açısı kazanılmasına yardımcı olmayı amaçlayan bir projedir.

Sosyal risk haritaları, oldukça kapsamlı veriler ve analizler içeren haritalardır. Ancak SORHOP Projesinin amacı, odaklandığı tek sosyal olgu olan ‘suça sürüklenen çocuklar meselesi’ dahilinde, Samsun ilinde çocukları suça iten ailevi ve toplumsal nedenlerin

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

saptanması ve analiz edilmesidir. Proje, kendisinden sonra yapılacak sosyal risk haritası oluşturma çalışmalarına bilimsel zemin sağlamış olacaktır.

Çalışmada, öncelikle, araştırma konusuna kuramsal destek arz eden kavramların açıklanmasını içeren ‘Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve’ ele alınmış; ardından araştırmanın konusuna, amacına ve sınırlılıklarına dair detaylı bilgilendirmenin yer aldığı ‘Araştırmanın Yöntemi’ bölümü sıralanmıştır. Çalışma, ‘verilerin değerlendirilmesi’ bölümünde, odaklanılan konunun tablolarla açıklanmasıyla devam ederken son bölüm olan ‘değerlendirme’ kısmıyla son bulmaktadır.

SORHOP Projesinin temel yürütücüsü olan ‘suça sürüklenen çocuklar meselesi’yle ilişkili olan temel belgeler ve örnek kararları içeren metinler ile araştırmanın yürütüldüğü Samsun iline ait demografik veriler ve araştırmanın temelini teşkil eden anket formunun tam metni ayrıca ‘Ekler’ kısmında sunulmuştur.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÇOCUK VE SUÇ

İnsanlığın çağlar boyu tartışmasız anlaştığı belki de tek konu, çocukların toplumun geleceği olduğu gerçeğidir. (Yavuzer, 1982) Ne var ki bu uğurda verilen nice mücadeleye karşın 21. Yüzyılda, milyonlarca çocuk açıklıkla, ölüm riskiyle sınanırken; insanlık, çocukların suçta sürüklenmesine ve eğitimsizlik sorununa kalıcı bir çözüm üretememektedir. Yetişkin bireylerin yaşadığı sorunlar, çocukları katbekat fazla etkilemekte, bu sorunlar çocukların dünyasını daha da zora sokmaktadır.

Temel yürütücüsü ‘suça sürüklenen çocuklar meselesi’ olan ve yalnız bu konuya odaklanan Samsun ilinin Sosyal Risk Haritasının Oluşturulması Projesi (SORHOP), ‘suçlu çocuk yoktur, suça sürüklenmiş çocuk vardır’ ön kabulüyle çalışmaya başlamış; çocukların suçta sürüklenmesinin altındaki nedenlerin toplumsal ve psiko-pedagojik kaynaklı olduğunu düşünerek bu nedenleri saptamaya odaklanmıştır.

Çıkış noktası ve temel hedefi, Samsun ilinde çocukların suçta sürüklenmesinin nedenlerini saptamak olan proje, bilimsel çalışmaların çözüm yolunda somut önerilerle bütünleşmesiyle topluma hizmet edebileceği düşüncesiyle, konuyla ilgili acil önlem niteliğinde olacak sosyal politikaların üretilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlara yol gösterici konumda olmayı amaçlamıştır.

2.2.ÇOCUK KAVRAMI

Çocuk, gelişim dönemlerini yaşayan, toplumsal anlamda birey olmaya hazırlanan 18 yaşından küçük bireylerdir. Hukuk düzeni 11 yaşını tamamlamış 16 yaşından gün almamış bireyleri küçük; 16 yaşından gün almış 18 yaşını tamamlamamış bireyleri ‘çocuk’ olarak

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

tanımlamaktadır. (Uluğtekin, 1991) Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin birinci maddesine göre çocuğa uygulanabilecek olan, yasaya göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar herkes ‘çocuk’ sayılır. Çocuk Hakları Sözleşmesi Türkiye adına 14.09.1990 tarihinde imzalanmış, 09.12.1994 tarihinde 4058 sayılı yasayla onaylanması uygun bulunmuş ve Bakanlar Kurulu tarafından 23.12.1994 tarihinde onaylanarak 22184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. (R.G., 1995)

Çocukluk dönemi, doğumdan on dört yaşına kadar olan devreyi kapsamaktadır. Kendi içerisinde bebeklik, ilk çocukluk ve son çocukluk dönemlerini içerir. Bu dönemde birey, biyolojik gelişiminin yanı sıra sosyal, duygusal, zihinsel gelişim açısından oldukça yoğun bir süreç yaşar. (Özden, 2001)

2.3.RİSKLİ BİR ALAN OLARAK ‘SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR’

Klasik suç teorisine göre suç; yasal tanıma uygun, hukuka aykırı ve kusurlu bir hareket olarak tanımlanmaktadır. (Özgenç, 2005)

‘Suç’ kavramı, ‘çocuk’ kavramıyla bir araya geldiğinde, daha ürkütücü bir anlam kazanmaktadır. Batı literatüründe ‘Juvenile Delinquency’ terimiyle tanımlanan ve tam karşılığı ‘reşit olmayanın suçluluğu’ şeklinde çevrilen terimin Türkçe’deki karşılığı, ‘*çocuk suçluluğu*’ olarak kabul edilmiştir. Bu tanım, hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bir bölümünü kapsamaktadır. (Polat, 2002)

Çocuk suçluluğu, çocuğun ilerleyen yaşları ve toplum için önemli sorunları bünyesinde barındırmasından dolayı kaygı verici olarak kabul edilir. (Yavuzer, 1982)

Türk Ceza Kanunu’nda ‘Çocuk’ kavramı 6. ve 33. Maddelerde düzenlenmiştir. Buna göre çocuk “henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi” olarak tanımlanmaktadır. Kanuna göre; 0-12, 12-15 ve 15-18 olmak üzere çocukluk üç gruba ayrılmış ve verilecek cezalar da bu yaş gruplarına göre belirlenmiştir. (Solak, 2008: 160)

Çocukların suça yönelmesindeki en büyük etken, onların henüz toplumsallaşma süreçlerini tamamlamamış olmalarıdır. Yetişkinlerin, çocuklara kuralları gerekçeleriyle anlatmaması da, bu kuralların çocukların dürtüleriyle çelişmesine sebep olabilmektedir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Türkiye, sanayileşme yolunda, sahip olduğu doğal ve toplumsal potansiyel ile birlikte hızlı bir ilerleme sürecine girmiştir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinde en belirgin gelişme, kentleşme alanında olmuştur. Türkiye, geleneksel tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru evrim geçirmekte, toplum da bu geçiş döneminin tüm gerilimli hallerini yaşamaktadır.

Öfke ve Öfke Kontrolü

Öfke duygusu bütün insanların içinde olan bir duygudur. Saldırganlık ise bir davranıştır. Şiddet ise bireyin içindeki öfke duygusunu karşısındaki kişiye kontrolsüzce aktarmasıdır. Bir bireyin açlık, susuzluk, cinsellik gibi dürtüleri, içinde bulunduğu toplumun kurallarına göre şekillenmektedir Birey çevreden öfkesini ifade ediş biçimini de öğrenir; bu öğrenme sürecinde en etkili olan unsur ise ailedir.

Aile içerisinde şiddet gören veya aile bireylerinden birinin şiddet gördüğüne tanıklık eden çocuklar, psikolojik olarak, daha fazla öfke yüklenmesi yaşarlar. Daha önce de bahsedildiği gibi, suçun da öğrenilen bir davranış olduğu gerçeği, öğrenilen öfke dışı vurum yöntemiyle birleştiğinde, çocukların suça sürüklenme riski bir hayli artmaktadır.

Türkiye’de Çocukların En çok Yönelindikleri Suç Türleri

1. Şahsa karşı işlenen suçlar: kan davası vs.
2. Cinsel suçlar
3. Mala karşı işlenen suçlar

Çocuklar, tahmin ettiğimizden nicel ve nitel olarak fazla bir biçimde suça itilmektedir. *Yavuzer*, ergenlik dönemindeki hızlı bir bedensel ve ruhsal değişimi, katılımsal nedenler, zeka potansiyelinin sınırlılığı gibi içsel, değer yargıları ve ahlak kurallarındaki değişim, hızlı ve çarpık kentleşme ve sanayileşmenin yarattığı anomi, ekonomik bunalımlar gibi dışsal nedenlerden bahsetmektedir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Yörükoğlu ise, çocuk suçluluğu konusunda, kentlere göç ve yabancılaşma sorununa derinlemesine eğilmektedir. Ona göre, köydeki aile, insan davranışını düzenleyen gelenekler ve sıkı komşuluk ilişkileri gibi bir takım dayanaklara sahiptir... Oysa kent yaşamında insan ilişkileri gevşemiştir ve menfaatleri gözetme dürtüsü geleneksel değer yargılarının önüne geçmiştir. Kente göç eden bir aile, kırsal yaşama göre desteksiz ve dayanaksızdır. Göç ettikten sonra, yabancı bir ortama kök salmak zorundadır. Yeni gelinen yerde, önceki değer yargıları yol gösterici değildir.

Böyle olumsuz şartlar altında büyüyen çocuğun suça itilmesi muhtemeldir. (Yörükoğlu, 2000a:213)

Yörükoğlu, bir başka eserinde, çocuk suçluluğu üzerinde zekânın belirleyici etmenlerden biri olduğunu vurgulamaktadır. Suçlu çocuklar üzerinde yapılan çok sayıda inceleme, bu çocukların, kontrol gruplarına göre daha düşük zekâlı olduklarını ortaya koymuştur. (Yörükoğlu, 2000b: 304)

Çocuk suçluluğunun, ülkemizde de dünyada da en sık görüldüğü yaş on dördtür. *Yavuzer* bu durumu, on dört yaşın, ergenlikteki geçiş evresine tekabül etmesine bağlamaktadır. (Yavuzer, 1982: 21)

Gençler tarafından işlenen suçlar gerek tür gerekse neden açısından yetişkin suçlarından farklılık göstermektedir. Bu nedenle, gençlik dönemindeki suçluluk olgusu, klasik ceza hukukunun belirlediği tanımlarla belirlenmesi güç ve hatalıdır.

Bilindiği üzere, ergenlik dönemi çocuğun hızlı bir bedensel ve ruhsal gelişim dönemidir. Bu hızlı gelişmenin yarattığı ‘dengesizlik’ bilgi ve deneyim eksikliğiyle birleştiğinde, gencin sosyal normlara uyum göstermesi büyük ölçüde zorlaşmaktadır.

2.4.SUÇ KAVRAMI

Suç; her toplumda görülen ancak şekli kültürden kültüre göre değişen çok boyutlu bir sosyal olgudur.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Ceza Hukukuna göre suç; yasanın cezalandırdığı harekettir. (Yarsuvat, 1980: 28-9)
Hukuki ve ahlaki kuralların ihlali anlamına gelen suç; toplumdaki hukuk düzenini bozduğu için yasalar tarafından yasaklanmış eylemlerdir.

Uluğtekin’e göre ise suç, insanoğlunun gruplar halinde yaşamasından bu yana var olagelen bir sorundur. (Uluğtekin, 1994: 54)

Suç olgusunun hukuki, kriminolojik, sosyolojik, psikolojik, dini ve ahlaki yönleri vardır. Suç;

- Kanunun ihlal edilmesi bakımından hukuki;
- Hangi davranışların suç olduğunun belirlenmesi açısından kriminolojik;
- Topluma zararlı kabul edilmesi açısından sosyolojik;
- Bireysel bir davranış olması açısından psikolojik;
- Dini kurallara aykırı düşmesi açısından dini;
- Ahlaki kurullarla çelişmesi açısından ahlaki bir kavramdır. (Uluğtekin, 1991: 36)

Yukarıda anlatılanlara göre; bir davranışa suç diyebilmemiz için öncelikle o davranışın herkes tarafından “suç” olarak algılanması gerekmektedir. Bu da ancak o davranışın, bireyler tarafından yapılmasından önce kanunda suç olarak tanımlanması ile sağlanır. Böylelikle fertler neyin suç, neyin suç olmadığını bilir veya bilme şansına sahiptir.

Anlatılanlar ışığında, suç tekrar tanımlanacak olursa; *“Suç, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu yasa koyucu tarafından kabul edilen ve de açık seçik olarak tanımlanan eylem ve hareketlerdir.”*

2.4.1. Suçluluk Kuramları

Kuralı bozmayı, kurala karşı sapan davranışı, ünlü İngiliz düşünürü Hobbes şöyle açıklamaktadır:

“Doğası gereği insanı yönlendiren bazı temel tutkular vardır. Bu tutkuların başında kazanç ve yarar arzusu, var olan statünün korunması ve güvenliğin sürdürülmesi arzusu gelir. Birey bu tutkularını gerçekleştirmek üzere her türlü yola başvurabilir, gerektiğinde bir başkasına zarar da verebilir.”

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Hobbes’den sonra bu tür katı tanımlamalarla ortaya atılan başka kuramcılar da olmuştur. Bunların başında ‘psikanalitik ekol’ gelmektedir. Bu ekole göre, her bireyde ‘id’ adı verilen, saldırganlık ve zarar verici enerjileri içeren ‘orijinal bir malzeme’yle konuya yaklaşmaya çalışılmıştır. (Yavuzer, 1982: 419)

Başarılı bir biçimde toplumsallaşan birey, büyüyüp geliştikçe giderek dürtülerini ‘id’den uzak tutarak kontrol edebilmeyi öğrenir. Bu kontrol, ‘ego’ ya da gerçeği görebilme, acı çekebilme, iki kez düşünebilme yeteneği olan kişiliğin bütünleyici, temsil edici yanıyla dış gerçekliğin, toplumun temsilcisi ‘süperego’yla gerçekleşir. (Yavuzer, 1982: 419)

Bireyi Temel Alan Görüşler

Normalden sapan davranışları açıklayan girişimlerden bireyi temel alan görüşler, bireyin kişilik yapısı, bakış açıları, değerleri, amaçları, ilgi, gereksinme ve dürtüleri üzerine yoğunlaşmıştır.

Her kişilik yapısının kendine özgü davranış türlerine sahip olması nedeniyle bu grubu oluşturan kuramların temel görevi, kişilik tiplerini belirlemek ve sınıflandırma yoluna gitmek olmuştur.

Ortamı Temel Alan Görüşler

Bu grubu oluşturan kuramlar, sapan davranışa sahip olan bireyleri, bir takım özellikleri olan kimseler olmaktan çok, bazı uygun olmayan koşullarda bu hareketlere girişen kimseler olarak belirlerler. Bu koşullar kışkırtma, kötü yola teşvik, kötü örnek, aşırı gerginlik gibi kavramlarla açıklanabilmektedir. Sapan davranışın oluşumunda bireyi olduğu kadar ortam değişkenlerinin de etkinliğini temel alan açıklamalarda bulunurlar.

2.4.1.1.Klasik Okul

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Suçun nedenlerini kuramsal olarak açıklama girişimleri, 18. Yüzyıldan itibaren başlamıştır. Bu kuramlardan ilki, ‘klasik ekol’dür. Suç ve cezaya hukuki açıdan bakan klasik okul, suçlularda görülen bireysel farkları dikkate almadan değerlendirmenin yapılması gerektiğini öngörür.

Bu ekole göre ilk kez suç işleyenle sabıkalı; küçükle büyük; normal bir insanla zayıf akıllı bir insan eşdeğerdedir. (Yavuzer, 1982: 422)

Bu ekolün temsilcilerinden olan *Beccaria* şöyle demektedir;

“Yasaya karşı gelen bütün bireyler, yaşları, sosyal düzeyleri ve sağlık durumları dikkate alınmaksızın eşit şekilde cezalandırılmalıdırlar.”

2.4.1.2.Coğrafi Okul

Coğrafi ekolün temsilcileri, iklimin ve topografyanın insan davranışları üzerindeki etkisini belirlemeye çalışmışlar; suçun belli kesimlere dağılmasında sosyal ve coğrafi koşulların etkin bir rol oynadığına inanmışlardır.

Ekolün üyelerine göre, toprağın verimli olması, yağmur miktarı, doğal kaynakların zenginliği, bir toplumun mutluluğunu etkileyen faktörlerdir.

İstatistik biliminin kurucularından sayılan *Adolph Quetelet* de, insan öldürme suçlarının güneyde ve sıcak mevsimlerde fazlalaştığını, mala ilişkin suçlarınsa kuzeyde ve soğuk mevsimlerde arttığını ifade etmiş ve bunu “Suçluluk Hakkındaki Isı Yasası” şeklinde formüle etmiştir. (Yavuzer, 1982: 423)

2.4.1.3.Antropolojik Kuramlar

Bu kuramların temel görevi, suçluluk davranışına yönelen bireylerin ‘tip’lerini belirlemektir. Kuramı savunan uzmanlara göre, bu ‘tip’ler ölçülebilir ve bazı karakteristik özelliklerle tanımlanabilir. Bu kuram, suçluların suçlu olmayanlardan belirli kişilik özellikleri açısından farklı oldukları ve bu özellikleri nedeniyle suç işlemeye eğilimli oldukları inancına dayanmaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

2.4.1.4. Bedensel Tipoloji Kuramları

Bu grup kuramlar, özel anatomik özelliklerden çok, bireyleri beden yapılarının görünüş ve biçimlerine göre gruplandırmayı tercih etmişlerdir. Kalıtsal kaynaklı olan bu görüşlerin temelini; kişilik, mizaç ve fizyolojik karakteristiklerin ilişkileri oluşturur. Bu kuramcılar, farklı beden yapısına sahip bireylerin çevresel etkenlere olan tepkilerinin de dikkate değer derecede farklı olduğunu savunmaktadırlar. ‘Beden yapısı’ üzerindeki çalışmaları sonucu, suçlularla suçlu olmayanlar arasında bedensel farklılaşma olduğunu saptamışlardır.

2.4.1.5. Zihni Yetersizlik Kuramları

Suçluluğu fiziksel yapı yerine zihni yetersizlikle açıklayan bu kuram, yasaya karşı gelen her bireyde zihni yetersizlik olduğuna inanmıştır. Ancak bu kuram, sonuçların daha eleştirel gözle çözümlenmesinden sonra zamanla önemini yitirmiştir.

2.4.1.6. Psikanalitik ve Psikiyatrik Okul

Kriminal davranışı açıklarken psikiyatr ve psikanalistler, suçluluğu; zihni çatışmalar, içe itilmiş arzular ve diğer motive eden eğilimlerle birlikte davranışın simgesel biçimi olarak ele almaktadırlar.

İnsan dıştan gelen uyarılara tepkide bulunan, onlara yanıt veren bir varlıktır. İşte insanın davranışları tüm bu yanıtların toplamıdır. Bu evrelerden herhangi birinde görülen aksaklık ya da bozukluk bize normal tavır ve hareketten sapmayı belirtir. (Yavuzer, 1982: 428)

Psikanalitik ekole göre suç; önlenmiş ve bastırılmış bir kompleksin simgesi olarak düşünülmektedir.

Freud’cu okula göre, bireyin yetişkinlikteki ruhsal durumunda ilk çocukluk yıllarının etkisi ve yine o dönemin ilkel yapısıyla uygar toplum kuralları arasındaki çatışmanın önemi büyüktür.

Bu ekole göre önemli olan, bireyin biyolojik doğasında varolan psikolojik gerginliktir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Kırıklık (frustration)¹ çocuklukta genellikle kendi içinde oluşan bir öfke biçiminde görülür. Bunu yaratan da genellikle anne ve babadır. *Çocuk*, kendisine bakan ve birtakım fizyolojik gereksinimlerini gideren annesinde ‘sevgi’ aramaktadır. Bu sevgiyi bulamayan çocuk için doğrudan saldırganlık yasaklanmıştır. Böylece ‘kızmaya’, ‘öfke’ gibi duygular içe itilmektedir. Kırıklıklar aşırı derecede çoğalırsa birey nörotik bir yapıya bürünür ve hedefini aile dışında arar. İşte bu çatışmanın çeşitli ifade yolları vardır ki bunlardan biri de ‘suç’tur.

2.4.1.7.Sosyo-Kültürel Faktörlere Bağlı Kuramlar

Sosyoloji, suçluluğu yakın çevre ilişkileri içinde çok pek çok faktörle açıklamaya çalışmıştır.

- **Suçluluk Davranışının Öğrenilmiş Olması:** Grup ilişkileriyle öğrenme olgusu üzerinde önemle duran bu kuram, gerek kişilik gerekse çevresel faktörlerin her ikisine de yer vermektedir.

Bu kurama göre birey, ilişki kuracağı insanları seçer ve davranış normlarını ona uydurur. (Yavuzer, 1982: 429) Suçluluğun öğrenilmiş bir süreç oluşu, bugün geniş çevrelerce kabul edilmekte ve bu kuram önemini sürdürmektedir.

- **Anomi Kuramı:** Toplumsal yaşam içerisinde bireyler arası ilişkileri belirleyen en önemli faktörlerden biri de ‘işbölümü’dür. *Emile Durkheim*’a göre artan iş bölümü ve kötü bir işbirliğiyle toplumsal dayanışma azalmakta, sosyal sınıflar arasında çatışma ihtimali artmaktadır. (Yavuzer, 1982: 430) Sosyal sistemin elemanları arasındaki ilişkileri düzenleyen temel bir mekanizmayı oluşturan basit kuralların yıkılmasına, *anomi* adı verilmektedir.
- **Psikodinamik Mekanizmaların Sosyolojik Açıklaması:** Bu yaklaşım, kuramını farklı sosyo-ekonomik düzeylerde yaşayan bireylerin davranışlarını, buldukları sosyal sınıfların özelliklerinin belirlediği yönünde kurmuştur. Bireylerin, farklı toplumsallaştırma biçimleri içeren sosyal sınıflarla iletişim içerisinde olmaları sonucu, kendilerinde bir tür ‘yenilgi’ veya ‘eksiklik’ hissiyatı oluşabilmektedir.

¹ Yavuzer, H., *Çocuk ve Suç*, 1982.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Bu kurama göre sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çevredeki bireyler, sadece egemen olan değer sistemini reddetmekle kalmayıp aynı zamanda ondan öç almayı da düşünmeye başlarlar. (Yavuzer, 1982: 431)

Bu sosyal sınıfta, *suça sürüklenen çocukların* anti-sosyal davranışları, orta sınıf değer hükümlerinin egemen olduğu bir dünyada, aşağı sınıf üyelerinin statü oluşturma ve çeşitli gereksinimlerine doyum sağlamak üzere grupça aradıkları bir tür çözüm niteliğindedir.

2.5. RİSK KAVRAMI

Hayatın ve bilimin her alanında farklı risk kavramları ve tanımları mevcuttur.

‘Risk’ kavramı, en genel tanımıyla, istenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığı, şeklinde açıklanabilir. Toplumsallaşma sürecinde ve nihai toplumsal yaşam ortamında, insanların etrafını kuşatmış olan tehlikeler bütünü, risk kavramının sosyal boyutunu karşılamaktadır. İnsanların toplum içerisinde belirli gereksinimlerini karşılamasını veya ‘insanca yaşama’ standartlarına erişebilmesini engelleyecek her türlü olayın gerçekleşme olasılığı, risk kavramının toplumsal uzantısıdır.

Riskler; gerçekleşme olasılığı ve risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak sonuçların etkileri göz önünde bulundurularak ölçülmektedir. SORHOP projesinin yürütücü değişkeni olan ‘*çocuk suçluluğu*’ olgusunun gerçekleşmesine sebep olan etkenlerin belirlenmesi de, emniyete intikal etmiş olan somut veriler doğrultusunda yürütülen anket çalışmasıyla mümkün olmuştur.

2.6. SOSYAL RİSK KAVRAMI

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Sosyal Risk, doğrudan toplumsal koşullarla ilgili bir olgudur ve bu nedenle, her toplumda farklı biçimlerde tezahür etmektedir. ‘Sosyal risk’, küresel veya ulusal düzeyde çeşitli adaletsizliklerin yaratabileceği muhtemel toplumsal sorunlar ve toplumsal patlamalardır.² Sosyal Risk, insanların birlikte yaşamalarından doğan kaçınılmaz bir tehlike halidir.

‘Sosyal risk ilkesi, ilk olarak Fransa’da savaş zararlarının idarece karşılanması amacıyla uygulanan bir sorumluluk ilkesidir. Ülkemizde ise 1980’li yıllarda yoğunlaşan terör eylemlerinden doğan zararların karşılanmasında, idarenin sorumluluğunun dayanağı olarak kullanılmaya başlanmıştır.’³

‘Tabii afetler, toplumun içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşulların ortaya çıkardığı kitle hareketleri ve bunlardan doğan saldırıların yol açtığı zararlarla savaşlarda sivil halkın uğradığı zararların kusursuz olan kişiler üzerinde bırakılmasının hakça bir davranış olmayacağı düşüncesi sosyal risk ilkesini ortaya çıkarmıştır.’⁴

Toplumsal bir hayat süren bireyler, toplumda karşılaşılan kitle hareketleri, savaş, saldırı ve kargaşalardan etkilenmekte, zarara uğrayabilmektedirler. İşte sosyal risk anlayışı da insanların birlikte yaşamamasından doğan, hiçbir şekilde dahil olmadıkları mücadeleler ve hesaplaşmalar nedeniyle var olan bu risklerin paylaşılması düşüncesinden hareketle, sosyal devlet anlayışının ortaya koyduğu bir idarî sorumluluk düşüncesidir.

‘Sosyal risk’ ekseninde yapılan çalışmaların, söz konusu risklerle mücadele noktasında temel aldığı yaklaşım, bir şokun/tehlikenin ortaya çıkışından sonra etkilerini gidermeye çalışmak yerine, ‘riski azaltma’ veya hafifletme politikalarına önem vermektir. SORHOP Projesinin temel hedeflerinden biri de, bugün içerisinde bulunulan mevcut durum tespitini yol gösterici

² Toplumun bağlı bulunduğu birincil halkada ekonomik ve siyasal sistemin, ikincil halkada da uluslararası değişkenlerin toplum huzurunu kaçırmaması ve yaşamı olumsuz yönde etkilemesi ve neticede bu olumsuzluklara karşı gösterilen toplumsal direncin kırılmasıyla ortaya çıkabilen günlük yaşam kırılmasıdır.

³ http://www.hukuk.gazi.edu.tr/editor/dergi/IX_178-204.pdf

⁴ AZRAK Ali Ülkü, “İdarenin “Toplumsal Muhatara (Sosyal Risk) Kuramı”na Göre Kusursuz Sorumluluğu”, Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler III. Sempozyumu, Ankara 12–13 Mayıs 1979, İstanbul 1980, s. 136–137

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

nitelikte kabul ederek, belirlediğimiz riskli alanda (suça sürüklenen çocuklar) geleceğe dair sağlıklı sosyal politikalar üreterek bu riski hafifletebilmektir. Öyleyse ‘sosyal risk’ ekseninde yapılan çalışmaların benimsediği temel yaklaşımları şöyle sıralayabiliriz:

- Toplumsal patlamaların etkilerini *azaltmak*
- Bu etkiler azaltabilmek adına *hafifletici* politikalar üretmek.

Günümüzde, toplumların ekonomik ve sosyal kalkınmasına etki eden sosyal risklerin tespit edilmesi ve bu risklerin önlenmesi için gerekli olan acil tedbirlerin alınması, toplumun tüm kesimlerinin faydalanabileceği bir kalkınmanın sağlanması için önemlidir.

Son yıllarda gerek az gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde ekonomik, sosyal, teknolojik ve politik etkiler ile risk altındaki ailelerin yaşam koşulları olumsuz etkilenmektedir. Bu durum toplumdaki şiddet oranlarına, suç oranına yansımakta, özellikle çocuklar ve gençlerin suça karışma oranlarını artırmakta ve yaşanan toplumun bütünlüğünü ve devamlılığını tehdit eder noktaya gelmektedir.

Bu alanda ilerleme sağlanabilmesi açısından bu problemlere sosyolojik açıdan yaklaşıldığında atılacak ilk ve en önemli adım, sosyal problemlerin ve sosyal tanımlarının yapılması, bu problemlerin oluşmasına neden olan sosyo-ekonomik ve kültürel nedenlerin ortaya çıkarılmasıdır. Ekonomik ve sosyal kalkınma ancak toplumdaki **risk gruplarının topluma bütünleşmesi ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi** ile mümkün olabilmektedir.

Topluluk halinde yaşadığı bilinen ilk insanlar arasında bile temel gereksinmelerini karşılamak konusunda daha şanslı olanlar ve daha zor durumda olanlar hep var olmuştur. Ancak fakirlik ve yoksulluk gibi kavramlar, özellikle sanayi devrimiyle birlikte, toplumda sınıflar arası servet, gelir dağılımı ve yaşam koşulları açısından büyük uçurumlar oluştuğundan sonra dikkat çeken bir olgu haline almıştır. Tüm dünyada hızlı bir endüstrileşme sürecine girilmesiyle ortaya çıkan sağlıksız kentleşme ve bunun sonucunda oluşan toplum yapısındaki değişikliklere paralel olarak değişen aile yapısı; bu gelişime ayak uyduramayan ailelerin

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

oluşmasına neden olmuş ve yaşanan ekonomik ve sosyal değişimler *sosyal dışlanma* riskini artırmıştır. Siyasal, sosyal veya iktisadi sebeplerle, yığınlarla insanın çok zor koşullar altında yaşaması ve sefaletle mahkûm olması, diğer taraftaysa sayıca küçük bir azınlığı oluşturan grubun büyük bir zenginlik ve refah içinde yaşıyor olması, doğal olarak tepkilere neden olmuştur. Bu gelişmeler farklı ülkelerde farklı şekillerde kendini göstermiş ve genel olarak sosyal, siyasal ve iktisadi haklardan ve varlıklardan yoksun olan insanlar, ‘sosyal devlet’ kavramı ve uygulama alanı genişledikçe daha büyük bir ilginin odağı haline gelmişlerdir. Bu bilgiler ışığında *sosyal dışlanma* kavramına değinmek kaçınılmazdır.

2.6.1. Sosyal Dışlanma

AB Komisyonu’nun sosyal politika üreten düşünce kuruluşlarının tavsiye ettiği, Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün kabul ettiği bir kavram olan *sosyal dışlanma*, “vatandaşların belli bir temel hayat standardına sahip olma, toplum sunduğu büyük sosyal ve meslekî fırsatlardan yararlanabilme yönündeki sosyal hakları” ile oldukça yakından ilgilidir.

Sosyal dışlanma kavramı ilk kez Fransa’da 1970’li yıllarda kullanılmaya başlamıştır. Toplumda yoksulların dışında, suçlular, madde bağımlıları, farklı etnik kökenden gelenler, uyum sorunu çekenler ve sosyal koruma kapsamı dışında kalanların da büyük sorunlar içinde bulunduğu ve bunların toplumca dışlandıkları belirtilmiştir. Düşük gelirli olmanın toplum ile ilgili bütün sorunları ortaya koyma konusunda yeterli olmadığı düşüncesi ve refah devleti kavramının giderek aşınması, *dışlanma* ve buna karşı alınması gereken önlemler açısından politikacıları daha aktif olmaya itmiştir.

Avrupa Birliği’nde ise, özellikle 1990’lı yılların başında, özellikle işsizlik oranının artmasıyla sosyal sorunların çoğalması sonucunda *sosyal dışlanma* kavramı tartışılmaya başlanmış ve gündemdeki yerini almıştır. Bu kavrama gösterilen ilginin nedeni, sosyal açıdan dışlanmış insanların artıyor olmasının, gelecekte Avrupa’daki siyasal, sosyal ve iktisadi birleşmeyi tehlikeye atacağından düşünülmesinden kaynaklanmıştır. Yoksulluğun toplumsal sorunları

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

anlatmak konusunda dar bir çerçeve çiziyor olması ve sorunların bunun ötesinde daha derin boyutlarının bulunması sosyal dışlanma kavramının yoğun olarak kullanılmasını sağlamıştır. Fransız ekolündeki daha çok sosyal ve kültürel dışlanma ile Anglo-Sakson gelir eşitsizliği ve maddi dışlanma kavramlarının birleştirilmesi Avrupa Birliği sentezini oluşturmuştur. Bunun ötesinde Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarında da *sosyal dışlanma* ve bununla mücadele konusunda taahhütlerde bulunulmuş ve bu kavramla birlikte küskünlük, umutsuzluk, şiddet, uyuşturucu, ırkçılık, içe dönüklük, sosyal aşırılık konuları da tartışılmıştır.

İngiltere’de 1997 yılında İşçi Partisi bir *sosyal dışlanma* birimi kurmuştur. Evsizler, yoksullar, ergenlikte hamilelik, okulu terk etme ve değişik konular üstünde durulmuştur. İngiltere’nin yaklaşımında Amerikan etkisi ve liberal bireyselleşmenin ön planda olduğu görülür. Sanayi devrimini gerçekleştirmiş ilk ülke olarak İngiltere yoksulluk açısından büyük sıkıntılar çekmiştir. Bunun yarattığı sosyal sorunlar her zaman ilgi konusu olmuştur. Açlık ve sefalet içinde yaşayan insan sayısının artması, toplumsal uyumun sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmuş ve bu nedenle bir uzlaşma yaratmak için devlet müdahalesi ve sosyal politika araçlarının geliştirilmesi gerekli olmuştur.

A.B.D.’de ise liberal ekonomik düzenin bütün kuralları benimsenmiş ve serbest rekabet piyasaları altında, karlarını ve faydalarını maksimize ederken, masraflarını minimize eden bireyler ve şirketler sayesinde kaynakların adil bir şekilde dağıtılacağı ve bunun için de devletin doğrudan müdahalesinin gerekmediği düşünülmüştür. İlk olarak 1963 yılında *Myrdall*, artan işsizlik ve sanayileşmenin azalması üzerine konuya eğilmiş ve istihdamın azalmasını uygulanan iktisadi politikalara bağlamış ve bunun insanların çalışmayı istememek gibi bireysel bir tercihinden ötürü olamayacağını altını çizmiştir.

Dışlanma yerine kullanılan terim, ‘*sınıf altı*’ (*underclass*) kavramıdır. Bu da daha çok formel ekonomik sistemin dışında kalma, fırsatlardan yararlanamama ve buna bağlı davranış bozuklukları ve tecrit olma kavramlarını çağrıştırmaktadır. Burada sınıf altı grubun, gelir açısından yoksul olanlardan farklı bir sınıf teşkil ettiği düşünülür. Yasa dışı işlerle uğraşanlar, uyuşturucu kullananlar, evlilik dışı çocuk sahibi olanlar, çalışmayanlar, başarısız olanlar bu grubun içinde düşünülür. Burada sınıf altı grupların ortaya çıkmasını açıklayan iki farklı yaklaşım vardır. Bunlardan birincisi, bunun kişisel özelliklerden kaynaklandığını ve birey

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

kendi istediği için bu gruba dahil olduğunu söyler. İkincisi ise, yapısal değişikliklerin toplumda böyle bir sınıfın oluşmasında etkili olduğunun üstünde durur. Irksal ayrımcılık, düşük ücret politikaları, çocuklar için yetersiz bakım olanakları ve yüksek ulaşım maliyetleri istihdama katılan insan sayısını azaltmıştır. Daha çok zenciler ve göçmenler bu kapsamda *sınıf altı* olarak düşünülmüştür.

Gelişmekte olan ülkelerde ise çok daha farklı kriterler *dışlanma* olarak düşünülebilir. Kadının toplumdaki yeri, sağlık , konut, temel eğitim, temiz su bulabilme gibi kavramların önemli bir yer tuttuğu görülür. Bunun içindir ki dışlanma kavramı zaman ve mekan baz alındığında toplumdaki farklı tanımlanmıştır.

Yukarıdaki farklı tanımlardan da görüleceği üzere, *sosyal dışlanma* kavramının, sosyal hayatla bütünleşme noktasında toplum kesimleri arasındaki farklılaşmaya/eşitsizliğe işaret eden bir kavram olmakla birlikte, genel kabul görmüş bir tanımlı mevcut değildir. Sosyal dışlanmanın tanımlanmasında ülkeler arasında -hatta aynı ülkedeki bireyler ve kurumlar arasında- farklılık mevcuttur. Söz konusu farklılığın belirmesinde ülkeler arası gelişmişlik ve kültür/anlayış farkları, siyasî bakış açılarının farklılığı ile birlikte her ülkede sosyal hayata katılımı güçlük çeken kesimlerin birbirinden farklı olması rol oynamaktadır. Yine de kavramın çerçevesi şöyle çizilebilir: “Kimi bireylerin/grupların, belirli kurum ve/veya değerlerle tespit edilen temel sosyal ölçüler kapsamında özerk hayat sürmelerini temin edecek statülere erişmekten sistemik olarak mahrum bırakılmaları”dır.

2.7.SOSYAL RİSK HARİTASI NEDİR?

SORHOP Projesi, çalışma alanını tek bir sosyal olguya; suça sürüklenen çocuklara; odaklanmış olan bir projedir. Samsun ilinde çocukların suça sürüklenmesinde etkili olan ailevi ve toplumsal faktörlerin tespit edilmesi amacıyla olan proje, ardından gelecek olan sosyal risk haritası oluşturma projelerine bir veri sağlamış olacaktır. Bu bağlamda SORHOP Projesinin

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

nihai hedefleri arasında öncelikli olan, belirlenmiş olan riskli alanla ilgili toplumsal bir analizde bulunmaktadır; Sosyal Risk Haritası oluşturma gibi oldukça geniş kapsamlı çalışmalar için SORHOP Projesi, bilimsel bir zemin olacaktır.

Son dönemlerde, sosyal risk olgusunun haritalaştırılma sürecine verilen önem, sosyal bilimlerde artış göstermektedir. Özellikle ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar son dönemde artış göstermekte, çeşitli kentler, kamu kurumları aracılığıyla, farklı sosyal risk öncelikleri belirleyerek, kendi illerinin sosyal risk haritasını oluşturma yoluna gitmektedirler. Her yaşam biriminin kendine özgü farklı sosyal risk öncelikleri olabildiğinden, oluşturulan sosyal risk haritasının göstergeleri de çeşitlilik göstermektedir.

Sosyal risk haritaları, bir yerleşim biriminde, belirli bir düzeyde ve türde risk arz eden bir konuda, o birimde yaşayan kişilerin yerel algılarını tespit etmeyi amaçlamakta ve birbiriyle ilintili riskli alanların, o risk grubundaki kişilerce nasıl anlamlandırıldığını ölçerek, belirlenmiş konuyla ilgili somut veriler sağlamaktadır.

Bir yerleşim biriminin gelişmesi ve kalkınması için somut verilerle belirlenmesi gerekli olan sosyal olguların görsellik kazanması, sosyal risk haritaları ile mümkün olabilmekte; sağlıklı sosyal politika üretimi için nesnel veriler sunulabilmektedir.

Sosyal risk haritalarının belli başlı göstergeleri şunlardır:

- Yoksulluk
- Ülke servetinden eşit bir şekilde pay alamamak
- Eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamamak
- Cinsiyete dayalı eşitsizlikler
- Sosyal dışlanma
- ‘İnsana yakışır işlere’ (Işığışık, 2005) erişememek

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

- Bireysel/aile içi şiddette artış
- Suça eğilim

2.7.1. Kullanım Alanları

Sosyal risk haritaları, sosyal dışlanma riskinin yoğun olduğu bölgelerde insanların birlikte yaşamalarından doğan tehlikeleri saptamada önemli bilgiler sunmaktadırlar.

Sosyal risk haritaları, saptanan sorun çerçevesinde, çalışmanın uygulandığı topluluğa dair tedbir niteliğinde önerilerde bulunmaya yardımcı olur.

Yerel karar alma organlarına, doğru politikalar üretmeleri açısından belli kriterler sağlar. Saptanan risk alanlarını iyileştirmeye yönelik faaliyetler için ulaşılması kolay bir kaynak teşkil ederler.

Sosyal risk haritaları, topluma olumsuz etkileri olmuş olayların geçtiği yerleri kayıt altına alarak, arşiv sistemine katkıda bulunur.

Güncel anlamda sorun teşkil etmeyen sorunların gelecekte tetikleyebileceği risklerin, önceden fark edilmelerini sağlar.

2.7.2. Sosyal Risk Haritalarının Oluşumu

Sosyal risk haritalarının oluşturulma sürecinde, belirli sayısal verilerin saptanması önemlidir.

Bu sayısal veriler şunlardır:

- Demografik veriler: Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı
- Ekonomik veriler: Haneye belli bir sürede düşen gelir, sosyal güvenceden yararlanma oranı
- Eğitim istatistikleri: Okur-yazarlık oranları, okullaşma oranı
- Göç istatistikleri: Bölgedeki sosyal hareketlilik
- Şiddete eğilime dair veriler

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

- Suç istatistikleri: Her hangi bir suçtan ceza alıp almamış olma durumu, mahkemelik olup olmama durumu.
- Bölgedeki insani gelişme beklentisi.

Yukarıda sıralanan kategorilerde ulaşılan sayısal/oransal veriler, öncelenen riskli alanla ilgili spesifik tespitlere geçiş sürecine daha sağlam bir zemin oluşturulmasını sağlarlar.

2.8.SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN AİLE YAPILARININ ANALİZİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.8.1. Eğitim Öğretim Düzeyi

Aile bireylerinin ve çocuğun eğitim düzeylerinin düşük olması, ailede örnek bireylerin olmayışı veya suçlu birey örneklerinin bulunması, çocukların suça sürüklenmelerinde etkili olan faktörlerdendir. İlk eğitimin alındığı ailede anne ve babanın eğitim düzeylerinin düşük olması, çocuğa yeterli eğitim vermelerini ve tutarlı bir disiplin uygulamalarını engelleyebilmektedir.

Herhangi bir suç unsurundan dolayı hüküm giymiş olan çocukların anne ve babalarının eğitim düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir; elde edilen düşük eğitim oranları ülke ölçümlerinin altında yer almaktadır. (Yavuzer, 1994:77)

2.8.2. Göç Olgusu

Araştırmanın konusu olan çocuk suçluluğu Türkiye ölçeğinde ele alındığında, gecekonduların kalabalık nüfusa sahip olması nedeniyle çocuğun kendisine ait dinlenebileceği, hayal gücünü ve düşünmesini geliştirebileceği oyunlar oynayabileceği bir odadan mahrum olması yetişenlerin suçlu olabilme olasılıklarını arttırıcı etkenlerdir (Yavuzer, 1994, 104)

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

İç göçler beraberinde bazı toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Bu süreç içinde artan gecekondulaşma, kentsel hizmetlerin aksaması, işsizlik, göç edenlerin topluma uyumsuzluğu kent kültürüne yabancılaşma ve kültürler arası çatışma gibi sorunlar yaşanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda sosyo-ekonomik düzeyin düşük, kırsal kesimden göçlerin ve gecekondulaşmanın yoğun olduğu kentler bölgelerinde suç oranlarının, kentin diğer bölgelerine göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Küçük yerleşim birimlerinde suç isleyenlerin çoğunluğunu aynı bölgede doğmuş bireyler oluşturduğu halde, büyük kentlerde suç isleyenlerin büyük çoğunluğunu kırsal kesimde doğup sonradan kente göç etmiş bireyler oluşturmaktadır.

2.8.3. Gelir Düzeyi

Yapılan çalışmalarda, suça sürüklenen çocukların genelde düşük gelirli ailelere mensup olduğu görülmekte, suç ile yoksulluk arasında önemli bir ilişki bulunduğu söylenebilmektedir. Düşük ekonomik düzey suça yönelten tek neden olmasa da, suça elverişli bir ortam oluşturmaktadır. Özellikle çocuğun gereksinimlerinin karşılanamaması suçlara zemin hazırlamaktadır. Ancak, ekonomik düzeyin yükselmesi ile suç işleme azalsa da, ortadan kalkmamakta ve fakat suçun niteliği değişmektedir.

2.8.4. Ailenin Fiziki Yerleşim Düzeni (Konut Durumu)

Ekonomik zorluğa bağlı olarak aile yaşamının iç içe olması, bir odada gereğinden çok kişinin uyuması, ana-baba, ağabey-yenge, abla-enişte arasındaki cinsel ilişkilere çocuğun tanıklık etmesi, ekonomik nedenlerle çocuğun okul yerine işe verilmesi, eğitiminin aksaması, yaşam güçlükleri nedeniyle yeterli ilgi, disiplin ve eğitim verilememesi, ailede yaşanan fiziki sorunlardır. (Yavuzer, 1994: 104)

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

2.9.SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL ANALİZİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.9.1. Biyolojik Ayrımcılık

Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde ve öğrenmede aile çevresi önemli yer tutar. Aile, çocuğun beslenme, bakılma, korunma, sevilme ve eğitilme gibi maddi ve manevi temel gereksinimlerinin karşılandığı yerdir. Aileler, gerekli özen ile bakım vererek çocuğa güvenli ortam oluşturur; sağlıklı büyümesi ve yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olup toplumsal kuralları öğretip, gerektiğinde denetleyerek uyumlu bir birey olmasını sağlar. Aile içerisinde ebeveynlerin çocuklarına cinsiyet veya özlük-üveylik durumlarına göre ayrımcılık uygulaması, bu duruma maruz kalan çocukların psikolojilerini olumsuz etkilemekte ve suça sürüklenme risklerini artırmaktadır.

2.9.2. İnsana Yakışır İşler

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün tanımına göre “*insana yakışır iş*”; çalışma yaşamında, emeğin hak ettiği değeri-ücreti bulabildiği, çalışanların hak ettiği şartlarda ve sosyal güvenlik şemsiyesi altında çalışabildiği bir ortam sağlayan işlerdir.

İş sağlığı ve güvenliğinden sendikal örgütlenmeye kadar bütün temel insan hakları yaklaşımlarını kapsayan bir kavramdır. ‘İnsana yakışır iş’in sağlanabilmesi için gerekli dört bileşen vardır: ‘ILO standartlarına uyum’, ‘istihdam’, ‘sosyal güvenlik’ ve ‘sosyal diyalog’.

Türkiye’nin genel anlamda bu dört bileşenle de ilgili sorunlar yaşıyor olduğu açıktır.

Gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarını çalıştırıyor olması, çocukların psikolojik, bedensel ve sosyal gelişmelerini olumsuz etkileyen sonuçlar doğurmaktadır. Bu işlerin ‘insana yakışır işler’ olmaması hali ise daha vahim sonuçlara sebep olmaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Çocuk işçiliği, sosyal ve ekonomik açıdan çok önemli bir insan hakları sorunudur. Yapılan tahminlere göre bugün tüm dünyada 250 milyon kadar çocuk, yeterli eğitimden, sağlık hizmetlerinden ve temel özgürlüklerden yoksun biçimde çalışmaktadır.⁵

2.9.3. Ani Zenginleşme

Oynanan şans oyunları veya miras yoluyla ani zenginleşme gerçeğini yaşayan ailelerin çocuklarında görülen bir takım yasa dışı eylemler, sosyal bilimlerin son dönemde ilgisini çeken konulardandır. Ebeveynlerin sık sık şans oyunu oynamaları, bu tip oyunlardan para elde etme hayaliyle yaşamaları, çocuklar üzerinde önemli etkiler bırakmaktadır. Ailenin maddi yetersizliğinden kendini sorumlu tutabilen çocuklar bir takım yasa dışı eylemlere başvurarak bu sorunu çözmeye yoluna gidebilmektedirler. Diğer taraftan bu çeşit bir şans oyunuyla zenginleşmiş bulunan ailelerin çocuklarında uyuşturucu kullanımı da önemsenmesi gereken ölçülerde dikkati çekmektedir. Ani zenginleşmeye ayak uydurmada çekilen sorunlar en çok çocukları etkilemekte, gelecekle ilgili plan ve hayallerini tümünden değiştirmektedir.

SAMSUN
GÜNEŞİN DOĞDUĞU ŞEHİR

⁵ http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/about/ilo_cisc.htm (Çevrimiçi tarih: 17.02.2012)

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Konusu, Sınırlılıkları ve Yöntemi

3. 1. 1. Araştırmanın Konusu

Ülkemizin hızlı bir endüstrileşme sürecine girmesiyle birlikte, sağlıksız bir kentleşme ve bunun sonucunda oluşan toplum yapısındaki dönüşümlere paralel olarak değişen aile yapısı; bu gelişime ayak uyduramayan ailelerin oluşmasına neden olmuş ve yaşanan ekonomik ve sosyal değişimler *sosyal dışlanma* riskini artırmıştır. Dönemsel olarak, 1999 yılından bu yana, yaşanan yapısal krizler sürecinde, ekonomik ilişkiler üretimi geriletmiş, iş gücünün istihdama katılımını sınırlamış, işsizlik oranlarını artırmış ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri yaygınlaştırmıştır. Bu durum farklı yerleşim yerlerinde yaşayan, eşitsiz gelişme sürecinde yer alan ve kişisel, sosyal, ekonomik, siyasal ve katılım haklarından yararlanamayan toplumsal kesimleri ve nüfusu *risk grubuna* dönüştürmüştür.

2010 sonu itibariyle nüfusu artan iller arasında 1,252693’ lik nüfusu ile 81 il arasında 15. sırada⁶, yer alan Samsun’da, gelir dağılımı, eğitim, istihdam, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik hizmetlerinin mevcut durumu incelendiğinde bölgedeki toplumsal kesimler arasında gelir dağılımı açısından büyük farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle kırsal alanda, tarımda makineleşme sonucunda, kaynakları kısılan aileler yoksullaşmakta ve kısır döngü içine girmektedir. Bu durum ailede geçinme stratejileri bağlamında; marjinal işlerde çalışma, çocukları çalıştırma, eğitim ortamından ayırma, suça yönelen işlere yöneltme gibi eylemlerle birlikte, kanunla çatışma içine düşen yetişkin, genç ve çocuk gruplarının oluşması sonuçlarını doğurmaktadır. Türkiye genelinde suça sürüklenmiş olan çocuklar sıralamasında 6. sırada bulunan Samsun’da bu durum giderek ciddi kaygı uyandırmakta ve başta İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü olmak üzere bu alanda çalışan kurumları gerekli önlemleri almaya yönlendirmektedir. Ancak söz konusu kurumların, toplumdaki sosyal hareketliliğin toplumsal maliyetini azaltacak uygun hizmetler geliştirebilmesi, gerekli destek, yardım ve geliştirme programlarını üretebilmesi için öncelikli olarak yapması gereken ise bu risk gruplarının belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılmasıdır. Bu gerekçe ile geliştirilen **SORHOP**

⁶ <http://www.oka.org.tr/BolgePlani/bolgesel-gelisme-ana-plani>

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Projesi, bir yandan Samsun’da farklı sosyal ve ekonomik konumlardaki toplumsal kesimlerin, tabakaların, ara kesimlerin ve risk gruplarının belirlenmesini sağlarken bir yandan da disiplinler arası yaklaşımla bu gruplara hizmet götüreceği hizmet çevreleri arasında (özellikle üniversite ve hizmet çevreleri) etkin bir işbirliğini geliştirecektir.

3.1.2. Araştırmanın Amacı

Samsun ilinin gelişmesi açısından yukarıda sıralanan problemlere sosyolojik açıdan yaklaşıldığında atılacak ilk ve en önemli adım; sosyal problemlerin saptanması ve tanımlanması, bu problemlerin oluşmasına neden olan sosyo-ekonomik ve kültürel nedenlerin ortaya çıkarılması olmalıdır. Ekonomik ve sosyal kalkınma ancak toplumdaki risk gruplarının toplumla bütünleşmesi ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesi ile mümkün olabilmektedir.⁷

Bu nedenle Samsun’daki risk gruplarının analizin yapılması ve riskin boyutlarının görülmesine odaklanan **SORHOP** Projesinin özel amacı; Samsun’da çocukların suça sürüklenmelerinin altında yatan faktörlerin tespit edilmesi ve tespit edilen bu veriler doğrultusunda suça sürüklenen çocuklar meselesiyle ilgili tüm kurumların katılımıyla gerçekçi ve yenilikçi strateji ve çalışmaların önünün açılmasıdır.

Proje, özellikle çocuk ve aile odaklı çalışmalara yeni bir anlayışla yaklaşılmasının önünü açacak, elde edilen somut bulgular sonunda uygun hizmet modellerinin geliştirilmesini sağlayarak risk gruplarının yeniden toplumla bütünleşmesinin yolunu açacaktır. Böylece ulusal ve yerel politika ve stratejilerde yer alan “*gelirini daha adil paylaşan ve yaşam kalitesi yükseltilmiş bir bölge*” vizyonunun gerçekleşmesine de katkı sağlayacaktır.

3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bilimsel çalışmaların her biri, belli bir konuyu öncelikli olarak ele almalıdırlar. Her yaşam biriminin kendine özgü farklı sosyal risk öncelikleri olabildiğinden, odaklanılan alanda yapılan çalışmaların sonuçları da farklı olacaktır.

SORHOP Projesinin, odaklandığı temel konu, ‘*suça sürüklenen çocuklar meselesi*’ dir.

Son üç yıl içerisinde suça sürüklenmiş bulunan çocukların emniyet ve jandarma kayıtlarına başvurmak suretiyle Samsun’un her bir ilçesinin emniyet müdürlüğü ve Jandarma İlçe

⁷ <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf>

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Komutanlığı’ndan gönderilen veriler doğrultusunda, belirlenmiş olan temel yürütücü konuya odaklanılmıştır.

Samsun ili dahilinde, 17 ilçenin her birinde ‘hırsızlık’, ‘gasp’, ‘darp/yaralama’, ‘cinayet’, ‘cinsel taciz/tecavüz’, ‘uyuşturucu kullanımı ve satışı’ ile ‘ruhsatsız silah taşıma’ şeklinde sıralanan suçlardan dolayı bir şekilde emniyet müdürlüğü ve jandarma kayıtlarına girmiş olan çocukların, bu suçlara sürüklenmelerine neden olan etkenleri saptamaya odaklanan SORHOP Projesi’nin araştırma alanı bu suç çeşitleriyle sınırlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

3.2.1. Araştırmanın Evreni

Yürütülen araştırmanın evreni, Samsun ilinin tamamında, son üç yıl içerisinde yukarıda sıralanmış bulunan suç unsurlarından her hangi biri veya birkaçından dolayı emniyet ve jandarma kayıtlarında yer almış olan 18 yaş altı bireylerin tümü olarak belirlenmiştir.

3.2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme ise, yukarıda belirtilmiş olan bireylerin, Samsun’un ilçelerinin nüfusunun ilin genel nüfusuna oranlanmasıyla elde edilen şekilde, toplamda suça sürüklenmiş bulunan 700 adet çocuğa dair veriden oluşan örneklemdir. Anket çalışması ise, bu 700 veriden 500 aileye uygulanmıştır.

3.2.3. Araştırmanın Varsayımı

Son yıllarda gerek az gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde ekonomik, sosyal, teknolojik ve politik etkiler ile risk altındaki ailelerin yaşam koşulları olumsuz etkilenmektedir. Bu durum toplumdaki şiddet olaylarına ve suç oranına yansımakta, özellikle çocuklar ve gençlerin suça sürüklenme oranlarını artırmakta ve yaşanan toplumun bütünlüğünü ve devamlılığını tehdit eder noktaya gelmektedir.

SORHOP Projesi’nin araştırma sürecinde, Türkiye’nin sanayileşme sürecinde olan bir ülke olması gereğince, bu sürecin gerektirdiği şekilde dönüşemeyen ailelerin çocuklarının suça sürüklenme oranlarının, diğer ailelere oranla daha fazla olduğu varsayımı esas alınmıştır.

Ayrıca SORHOP Projesi, çocukları ‘suçlu’ kişiler olarak değil, farklı etkenlerden dolayı suça sürüklenmiş olan bireyler olarak görmekle araştırmaya başlamıştır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

3.2.4. Araştırmanın Yöntemi

Temel yürütücüsü **suça sürüklenen çocuklar** olmak üzere Samsun’da riskli gruplara yönelik yapılmış olan bu çalışma, genel olarak saha çalışmasına odaklanmıştır. Araştırma sürecinde yorumlanmış olan veriler, yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiş ve aynı zamanda derinlemesine mülakat tekniği de kullanılarak, sahadaki uzman personelinin görüşme, gözlem, etkileşim ve bilgi alma yoluyla elde ettikleri tüm bilgilerin projeye aktarımı sağlanarak çalışmanın etkinliği artırılmıştır.

Saha çalışması öncesinde, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Samsun Adliyesi, Samsun Emniyet Müdürlüğü olmak üzere belirli kamu kurum ve kuruluşlarında yer alan bilgiler temin edilerek, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi ile birleştirilmiş ve ilde son üç yıla ait hizmet verilen potansiyel risk grupları tespit edilmiştir. Saha çalışmasında, Samsun’un değişik bölgelerinde ikamet eden, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip birey ve ailelerden rastgele örneklem yoluyla seçilmiş olan 500 aile üzerinde odaklanılmıştır. Sahadan elde edilen veriler elektronik ortamda İstatistik Paket Programı SPSS 15.0 de veri tabanına aktarılmış, analizler de yine aynı programla buluşturularak yorumlanmıştır.

Çalışma ekiplerinin ve takvimin oluşturulması, yasal izinlerin alınması ve anket formunun tamamlanması ile başlayacak saha çalışması öncesinde saha uzmanlarına yönelik bir oryantasyon toplantısı yapılmıştır. Çalışma yapılacak hedef kitlenin psiko-sosyal özellikleri, yaklaşımda temel prensipler, anket formunun doldurulmasına yönelik teknik bilgilendirme yapılmış olan bu toplantı da, projede oluşturulan Danışma ve Yönlendirme Kurulu üyelerinden de destek alınmıştır. Sosyal Risk Haritası ve rapor hazırlanması aşamasında ise; elektronik ortamda oluşturulan veri tabanına aktarılan anketlerin sonuçları analiz edildikten sonra rapor hazırlama aşamasına geçilmiştir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

4. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Suça Sürüklenen Çocukların Aile Yapılarının Analizi (Basit Tablolar)

TABLO-1. Görüşülen kişinin yakınlık derecesi?

	S	%
Anne	301	61,6
Baba	121	24,8
Kardeş	28	5,7
Yakın Akraba	39	7,9
Toplam	489	100,0

Seçilen örneklem içerisinde suça sürüklenmiş çocukların ailelerine ulaşmak üzere yapılan çalışmada tablo-1 de görüldüğü üzere görüşülen kişilerden %71,3 oranında anneye, %28,7 oranında da babaya ulaşılmıştır. Bu durum göstermektedir ki mesai saatleri içerisinde anneye ulaşma oranı babaya ulaşma oranından yaklaşık üç katı oranında daha fazladır.

TABLO-2. Anne ve babanın ailedeki durumu

	S	%
Anne, baba sağ birlikte yaşıyor	464	93,7
Anne, babadan biri ölmüş	16	3,2
Anne, baba sağ ayrı yaşıyorlar üveylık yok	14	2,8
Anne, baba sağ ayrı yaşıyorlar üveylık var	1	0,2
Toplam	495	100,0

Yukarıdaki tabloda görüşülen ailelerin %93,7 ‘i sağ ve çocuklarıyla birlikte yaşamaktadır. S uça sürüklenen çocukların anne basıyla birlikte yaşama oranı anne-babadan ayrı yaşama,üvey olma gibi durumların oranının toplamının yaklaşık olarak 15 katıdır.

TABLO-3. Yaşımız

	S	%
15-20	16	3,2

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

21-30	44	8,8
31-40	129	25,8
41-50	210	42,0
51-60	66	13,2
61 ve üzeri	35	7,0
Toplam	500	100,0

Görüşülen aileler içerisinde yaş aralığı en fazla olan %42 oranla 41-50 yaş aralığıdır. İkinci olarak ise % 25 oranla 31-40 yaş aralığıdır.

TABLO-4.) Eğitim düzeyiniz

	S	%
Okuma yazma bilmiyor	57	11,4
İlkokul mezunu	306	61,2
Ortaokul mezunu	62	12,4
Lise	50	10,0
Lisans	25	5,0
Toplam	500	100,0

Görüşülen ailelerin içerisinde %11'i temel eğitime hiç başlamamış ya da yarıda bırakmış kişiler oluşturmaktadır. Görüşmelerde de gözlenen bu özellik kadınlarda daha fazladır. Buna karşılık %61'i beş yıllık ilkököl mezunu iken %12'si ortaokul mezunudur. Lise mezunu olanlar ise araştırmanın %10'luk bir paya sahiptir. Araştırmaya katılanların yaş ortalaması göz önüne alındığında, sadece yaşlı nüfusun değil genç nüfusun da temel eğitimden yoksun oldukları ortaya çıkmaktadır.

TABLO-5.) Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği nedir?

	S	%
Kent	132	26,4
İlçe	195	39,0
Köy	173	34,6
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 39'u ilçede otururken, %34'ü ise köyden göç etmiştir. Görüşülen ailelerin %'26'sı ise kent merkezinde oturmaktadır. Bu araştırma neticesinde

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

ailelerin köyden kente ya da ilçeye, kentten ilçeye ya da köye, ilçeden köye ya da kente göç ettikleri bilgisine ulaşılmıştır.

TABLO-6. Ailenin Toplam Aylık Geliri

	S	%
500 TL ve daha az	103	20,6
501-1000TL	232	46,4
1001-1500 TL	106	21,2
1501-2000 TL	22	4,4
2000TL ve üzeri	37	7,4
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin aylık gelir dağılımlarından elde ettiğimiz sonuçlara göre ailelerin gelir dağılımı %20’si 500TL ve daha az, % 46’sı ise 501- 1000 TL arasında iken %21’i ise 1001- 1500 TL arasındadır.

TABLO-7.Dindarlık durumunuzu nasıl tanımlayabilirsiniz?

	S	%
Dindar	490	98,0
Bir dine inanmıyorum	6	1,2
Cevap vermek istemiyorum	4	0,8
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %98’si dindar olduklarını ifade ederken, %1’i ise bu soruyu yanıtlamak istememektedir.

TABLO-8.Mesleğiniz

	S	%
İşsiz	108	21,6
Çalışıyor	392	78,4
Toplam	500	100

Görüşülen ailelerin %21.6sı çalışmamakta iken,%78.4ü çalışmaktadır. Bölgedeki yoksulluk göstergeleri anlamında dikkat çekici olan bu durum, özellikle kadın nüfus için etkili olmaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-9.Sosyal güvenceniz var mı?

	S	%
Evet	445	89,0
Hayır	55	11,0
Toplam	500	100,0

görüşülen ailelerin %89’u SGK’ya bağlı bir sağlık güvencesi olmasına karşılık, sağlık güvencesi olmayanların oranı ise % 11’dir.

TABLO-10.Son üç yıl içerisinde herhangi bir maddi yardım almakta olduğunuz kurum ya da kişi var mı?

	S	%
Evet	78	15,7
Hayır	418	84,3
Toplam	496	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin% 84’ü her hangi bir maddi yardım almazken, sadece % 15’i maddi yardım almıştır.

TABLO-11.Aynı konutta-dairede birlikte yaşadığınız toplam birey sayısı kaçtır?

	S	%
Üç kişi	80	16,0
Dört kişi	193	38,6
Beş ve daha fazla	227	45,4
Toplam	500	100,0

Görüşülen ailelerin % 45’i konutta beş ve daha fazla kişiyle otururken,% 38’i ise dört kişi oturmaktadır. % 16’sı ise aynı konutta üç kişi oturmaktadır.

TABLO-12.Aynı konutta-dairede çocuklar için müstakil bir oda yeterliliği mevcut mudur?

	S	%
Evet	262	52,4
Hayır	211	42,2
Kısmen	27	5,4
Toplam	500	100,0

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Araştırmaya katılan ailelerin konutlarında çocuklar için müstakil bir odaya sahip olanların oranı seçilen örneklem içerisinde % 52 iken, çocuklar için müstakil bir odası olmayanların oranı ise %42’dir.

TABLO-13. Bir bütün olarak bu yerleşmede kendinizi mutlu ve güvende hissediyor musunuz?

	S	%
Evet	370	74,0
Hayır	52	10,4
Kısmen	78	15,6
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 74’ü kendini oturduğu yerleşmede mutlu ve güvende hissederken, % 10’u ise kendini mutlu ve güvende hissetmemektedir. % 15’i ise kendini kısmen mutlu ve güvende hissetmektedir.

TABLO-14. Aile içi sorunların çözümünde en etkili olan birey/bireyler kimdir? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Anne	157	31,5
Baba	327	65,5
Kardeş	3	0,6
Akrabalar	12	2,4
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 65’i aile içi sorunların çözümünde etkili olan kişinin baba olduğunu söylerken, %31’i ise aile içi sorunların çözümünde annenin etkili olduğunu vurgulamamaktadır.

TABLO-15. Çocuklarınızın oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmalarını nasıl karşılıyorsunuz?

	S	%
Olumlu	98	19,7
Olumsuz	381	76,5
Fikrim yok	19	3,8
Toplam	498	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 76’sı çocuklarının oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmasını olumsuz karşılarırken, %19’u olumlu karşılamaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-16. “Suça sürüklenen çocuklar” meselesi birey/ebeveyn olarak dikkatinizi çeken bir konu mudur?

	S	%
Evet	432	86,6
Hayır	36	7,2
Kısmen	31	6,2
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 86’sı suça sürüklenen çocuklar meselesiyle ilgilenirken, ailelerin % 7’si ilgilenmemektedir. % 6’sı ise suça sürüklenen çocuklar meselesiyle kısmen ilgilenmektedir.

TABLO-17.Çocuklarınızın eve geç saatte gelmesi ile ilgili bir sınırlandırma yapıyor musunuz?

	S	%
Evet	400	80,0
Hayır	64	12,8
Kısmen	36	7,2
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 80’i çocuklarının eve geç saatte gelmesini sınırlandırırken, % 12’si herhangi bir sınırlandırma yapmamakta, % 7’si ise kısmen sınırlandırma yapmaktadır.

TABLO-18.Çocuklarınızın geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yapıyor musunuz?

	S	%
Evet	319	63,8
Hayır	132	26,4
Kısmen	49	9,8
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 64’ü çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesine izin vermezken, %26’sı izin vermemekte, yaklaşık olarak %10 ise kısmen sınırlandırma yapmaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-19.Çocuklarınızla ilişkilerinizde sizin üzerinizde etkili olan sosyal çevre hangisidir?(sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Kişisel tercihim	272	54,8
Aile bireyleri-eş ve diğer çocuklar	152	30,6
Arkadaş çevresi	30	6,0
Akrabalar	41	8,3
Komşular	1	0,2
Toplam	496	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin % 54’ü çocuklarıyla ilişkilerinde kendi tercihlerini uygularken, %30’u ise aile bireyleri- eş ve diğer çocukların etkisinde kalırken, %8’i akrabalarından etkilenmekte, %6’ sı ise arkadaş çevresinden etkilenmektedir.

TABLO-20. Çocuklarınızla ilişkilerinizde etkili olan kendi kendinize uyguladığınız bir yönteminiz var mı?

	S	%
Evet	315	63,1
Hayır	99	19,8
Kısmen	85	17,0
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %63’ü çocuklarıyla ilişkilerinde kendince bir yöntem uygularken, %19’u kendine ait her hangi bir yöntem uygulamakta, %17’si ise kısmen uygulamamaktadır.

TABLO-21. Eğitim ve refah düzeyinin yükselmesini, çocuklarınızla ilişkilerinizde etkili olan ve onların suça eğilimini azaltan faktörler olduğuna katılıyor musunuz?

	S	%
Evet	301	60,2
Hayır	141	28,2
Kısmen	58	11,6
Toplam	500	100,0

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Görüşülen ailelerin %60’ çocukların eğitim ve refah düzeylerinin artırılmasının suça eğilimi azaltan faktör olduğunu vurgularken, % 28 ‘i ise eğitim ve refah düzeyinin artırılmasının suça eğilimi azaltan bir faktör olmadığını vurgulamaktadır.

TABLO-22. Komşu ve akrabalarla ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

	S	%
Çok iyi	114	22,8
İyi	363	72,6
İlişkimiz yok	23	4,6
Toplam	500	100,0

Görüşülen aileler, büyük oranda (%95) komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtirken, %4lük gibi küçük bir oranda komşuluk ilişkisi olmadığını belirten aileler de mevcuttur.

TABLO-23. Toplumda itibarlı bir birey-aile olmak için en önemli gördüğünüz seçeneği işaretleyiniz?

	S	%
Düzenli bir aile ve uyumlu sosyal çevre	214	43,0
Zenginlik	40	8,0
Öğrenim düzeyinin yüksekliği	59	11,8
Onurlu ve ahlaklı bir yaşam	185	37,1
Toplam	498	100,0
Diğer	2	
Toplam	500	

Anketin uygulandığı ailelerin %43 lük bir kısmı, toplumda itibarlı olarak tabir edilen bir aile olmak için, ‘düzenli bir aile yapısı’ ve ‘uyumlu bir sosyal çevre’ye sahip olunması gerektiğini söylemiştir. Bu sonuç, görüşülen ailelerin, ‘birlikte yaşama kültürü’ne verdikleri önemle ilişkilendirilebilir. Onurlu ve ahlaklı bir yaşam süren bir ailenin de toplumda itibar sahibi olacağını düşünen kesimin oranı %37 ile yüksek olarak nitelendirilebilir. %11.8 lik bir oranda

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

öğrenim düzeyinin yüksekliğini seçen aileler de mevcuttur. Maddi durumun yüksek oluşunu, toplumda itibarlı bir aile olmanın koşulu olarak gören ailelerin oranı ise %8dir.

TABLO-24. Size okuyacak olduğum çatışma türlerini aile içerisinde yaşayıp yaşamadığınızı belirtir misiniz?

Tablo-24.1. Aile içi çatışma

	S	%
Var	93	18,6
Yok	309	61,8
Kısmen	98	19,6
Toplam	500	100,0

Görüşülen ailelerden %61.8 gibi yüksek bir oran, aile içinde herhangi bir çatışma hali yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Aile içerisinde çatışma yaşadıklarını belirten ailelerin oranı %18.6dır. Cevap verme konusunda kararsız kalan kesim ise %19.6dır.

Tablo-24.2. Geçim sıkıntısı/düşük gelir, israf vb.

	S	%
Var	162	32,4
Yok	209	41,8
Kısmen	129	25,8
Toplam	500	100,0

Geçim sıkıntısından doğan çatışma türlerini yaşayan ailelerin oranı %32.4tür. Bu durumdan ötürü çatışma yaşamayan aileler ise %41.8 ile çoğunluktadır. Konuyla ilgili kısmi çatışma yaşayan aileler ise %25lik bir orana sahiptir.

Tablo-24.3. Karşılıklı sözel şiddet/küfür vb.

	S	%
Var	59	11,8
Yok	412	82,4
Kısmen	29	5,8
Toplam	500	100,0

Karşılıklı sözel şiddet veya karşılıklı küfürleşme türü çatışma yaşadığını söyleyen ailelerin oranı %11.8dir. Böyle bir sözel çatışma hali yaşamayan aileler ise %82.4 oranına sahiptir.

Tablo-24.4. Fiziksel şiddet/kavga, darp vb.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	S	%
Var	23	4,6
Yok	453	90,6
Kısmen	24	4,8
Toplam	500	100,0

Görüşülen aileler içerisinde fiziksel şiddet yaşadığını belirten ailelerin oranı %4.6 ile oldukça düşükken, böyle bir şiddet hali yaşamadığını söyleyen aileler %90.6 ile çoğunluktadır. Konuyla ilgili kararsız kalan veya cevaplamak istemeyenlerin oranı ise %4.8dir.

Tablo-24.5. Aile üyeleri arasında ayırım/öz, üvey ya da kız, erkek ayırımı gibi

	S	%
Var	29	5,8
Yok	470	94,2
Toplam	499	100,0
System	1	
Toplam	500	

Aile üyeleri arasında üveylik hali olan bireylerin oranı %5.8 iken, bu şekilde bir ayırım olmayan aileler ise %94.2 oranına sahiptir.

Tablo-24.6. Kötü alışkanlıklar/alkol, sigara vb.

	S	%
Var	189	37,9
Yok	281	56,3
Kısmen	29	5,8
Toplam	499	100,0

Görüşülen aile bireyleri arasında alkol ve sigara gibi kötü alışkanlığı olduğunu söyleyenlerin oranı %37.9 iken, böyle bir alışkanlığı olan bireyin olmadığını belirten aileleri oranı %56.3 tür.

Tablo-24.7. Namus meselesi/kıskançlık, ikinci evlilik ve aldatma gibi

	S	%
Var	67	13,4
Yok	432	86,6
Toplam	499	100,0
System	1	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Toplam	500	
--------	-----	--

Aile içerisinde namus meselesi veya aldatma gibi bir durum yaşamış olduğunu belirtenlerin oranı %13.4; yaşamamış olduğunu belirtenlerin oranı ise %86.6dır. Bu oranlar, görüşmenin yapıldığı ailelerin büyük bir oranda namus meselesi nedeniyle kıskançlıktan doğan bir çatışma halini yaşamadığını göstermektedir.

TABLO-25. Toto-loto ve milli piyango gibi şans oyunlarına ilgi düzeyiniz nasıldır? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Hiç bilmem	324	66,3
Sürekli oynarım	25	5,1
Yılbaşından yılbaşına oynarım	32	6,5
Ara sıra oynarım	108	22,1
Toplam	489	100,0
Diğer	11	
Toplam	500	

Görüşülen ailelerin şans oyunlarına ilgisini ölçen bu soruya, %66.3lük bir kısım, bu tip oyunlarla hiç ilgilenmediğini belirtirken, sürekli şans oyunu oynayanların oranı %5, yılbaşında piyango bileti alanların oranı %6.5 ve ara sıra şans oyunu oynayanların oranı %5.1dir. Bu durum, görüşülen ailelerin çoğunluğunun şans oyunlarına ilgisiz olduğunu ancak yılbaşında piyango bileti alma geleneğinin de bazı ailelerde devam ettiğini göstermektedir.

TABLO-26. Aile fertleri arasında madde bağımlılığı (sigara ve alkol) olan birey var mıdır?

	S	%
Evet	170	34,0
Hayır	275	55,0
Kısmen	55	11,0
Toplam	500	100,0

Görüşülen ailelerde her hangi bir madde bağımlılığı yaşayan bireylerin oranı %34 iken, madde bağımlılığı olmayan bireyler ise %55lik orana sahiptir. Soruya cevap vermekte kararsız

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

kalanların oranı ise %11 dir.

TABLO-27. Aile fertleri arasında hangi madde bağımlılığı (sigara ve alkol) daha yaygın olarak kullanılmaktadır? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Madde bağımlısı yok	174	35,0
Sigara	261	52,5
Sigara ve Alkol	62	12,5
Toplam	497	100,0

Görüşülen ailelerde, aile içinde en çok kullanılan madde, %52.5lik bir oranla sigaradır. Sigara ve alkolün birlikte kullanımı %12.5lik orana sahipken, herhangi bir madde bağımlılığı bulunmadığını yineleyenlerin oranı %35 olmuştur.

TABLO-28. Aile fertleri arasında sürekli sağlık sorunu olan var mı?

	S	%
Evet	219	43,8
Hayır	233	46,6
Kısmen	48	9,6
Toplam	500	100,0

Görüşülen aile fertleri arasında sürekli sağlık sorunu yaşayan bireylerin olduğu aile oranı %43; herhangi bir sağlık sorunu yaşayan bireyin olmadığı aileler ise %46 lık orana sahiptir. Kısmi sağlık sorunu yaşayan aileler ise %9.6lık orana dahildir.

TABLO-29. Size göre “çocuğun suça sürüklenmesi”nde temel belirleyici faktör nedir? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Yoksulluk	125	25,5
Eğitimsizlik	108	22,0
Dini ve ahlaki yetersizlik	90	18,3
Aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluk	155	31,6
Kötü alışkanlıklar	12	2,4
Kan davaları	1	0,2
Toplam	491	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin, çocukların suça sürüklenmesinin altında yatan temel nedenlerin ne olduğuna dair soruya verdikleri cevapların oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Ancak %31.6lık bir oranla aile şefkatinden yoksun olmanın, belirleyici faktör olduğu belirtilmiştir. %25.5 oranla yoksulluğun da belirleyici etken olduğu söylenmiştir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Okullaşma oranının düşük olmasının çocukları suça yönelttiğini düşünenlerin oranı %22dir. Dini ve ahlaki yetersizliğin belirleyici olduğunu belirtenler ise %18lik orana dahildir.

TABLO-30. Çocukların suça sürüklenmesinde etkili olduğunu düşündüğünüz sosyal çevre genellikle aşağıdakilerden hangisi olabilir? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Arkadaş çevresi	396	79,8
Komşular	31	6,3
Medya	25	5,0
Aile bireylerinden biri	44	8,9
Toplam	496	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin, %79.8lik oranı, arkadaş çevresinin çocukları suça sürüklenmesinde etkili olduğunu düşünmektedir. Komşuların etkili olduğunu düşünenlerin oranı %6; medyanın etkili olduğunu düşünenlerin oranı %5 ve aile bireylerinden birinin etkili olduğunu düşünenlerin oranı %8.9dur. Bu durum, ailelerin, yüksek oranda arkadaş çevresini sorumlu tuttıklarını göstermektedir.

TABLO-31. Çocuğun suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda size yönelen şikâyeti nasıl değerlendirmektesiniz? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Çocuğumun suça sürüklenebileceğine ihtimal vermem ve bu %n önemsemem	29	5,8
Çocuğumu suça sürükleyenleri bulur yasal işlem yapılmasını sağlarım	90	18,1
Çocuğumu suça sürüklenmesini önlemek için ikna yoluna giderim	360	72,3
Şiddet uygulayarak yapılan yanlışın hesabını sorarım	18	3,6
Bu tür meseleler beni ilgilendirmez	1	0,2
Toplam	498	100,0

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Çocuklarının herhangi bir suçtan dolayı emniyet birimlerine getirilmiş olması halinde, durumdan haberdar olan ailelerin verecekleri muhtemel tepkiyi ölçen bu soruya verilen cevaplarda, %72.3lük oran, ailelerin çocuklarını ikna yolunu seçeceklerini göstermiştir. Çocuklarının herhangi bir suça sürükleneceğine ihtimal vermeyen ailelerin oranı %5.8dir. Buna ihtimal veren ve yasal işlemlerin yapılmasına destek veren ailelerin oranı %18dir. Şiddet uygulayarak sorunu çözme yolunu seçen ailelerin oranı %3.8 ile oldukça düşüktür. Bu durum, aile içi ilişkilerde yaygın sorun çözme yönteminin ‘ikna etme’ yöntemi olduğunu göstermektedir.

TABLO-32. Aile içinde suça sürüklenen çocukların kusurlarının gizlendiği ya da göz ardı edildiği düşüncesine katılıyor musunuz?

	S	%
Evet	243	48,8
Hayır	170	34,1
Kısmen	85	17,1
Toplam	498	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin yaklaşık yarısı (%48.8), çocuğu suça sürüklenmiş olan ailelerin bu durumu gizlediğini düşünmektedir.

TABLO-33. Bir ebeveyn olarak çocuklarınızın eğitim düzeyi ve meslekleri konusunda onların ne olmalarını isterdiniz/istersiniz? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Memur	456	94,8
İşçi	25	5,2
Toplam	481	100,0
Diğer	19	
Toplam	500	

Araştırmaya katılan ailelerin tamamına yakın bir oranı çocuklarının memur olmalarını istemektedir. Bu isteğin en önemli nedeniyse, düzenli bir gelir ve sosyal güvenceye sahip olunmasıdır.

TABLO-34. Bir ebeveyn olarak çocuklarınızı geleceğinizin bir garantisi olarak görüyor musunuz?

	S	%
Evet	216	43,2
Hayır	173	34,6
Kısmen	111	22,2
Toplam	500	100,0

Çocuklarının gelecekte kendilerine bakacağı yönünde beklentisi olan ailelerin oranı %43tür.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Böyle bir beklentisi olmayan aileler %34.6 lık bir orana dahildir. Bu konuda kararsız kalan aileler ise %22lik orana sahiptir.

TABLO-35. Aile içerisinde şiddet içerikli diziler veya filimler izlenmekte midir?

	S	%
Evet	224	44,8
Hayır	201	40,2
Kısmen	75	15,0
Toplam	500	100,0

Aile içerisinde şiddet içerikli yayın izleme oranı, %44.8 iken, böyle yayınların izlenmediği aileler ise %40 oranındadır.

TABLO-36. Genellikle çevrenizden en fazla duyduğunuz suç çeşidi/çeşitleri hangisidir?

	S	%
Suç oluşturan unsurlarla ilgili nadiren konuşulur	74	15,0
Hırsızlık/Gasp/Kapkaç	203	41,3
Darp/Bıçak çekme/Yaralama	79	16,1
Cinsel taciz ve tecavüz	4	0,8
Uyuşturucu satışı ve kullanımı	61	12,4
Fikrim yok	71	14,4
Toplam	492	100,0

Görüşülen ailelerin yaşadıkları çevrede en çok duydukları suç unsuru, %41 oranında hırsızlık/gasptir. Yaşadıkları çevrede suçla ilgili bir duyum almadıklarını belirtenler, darp suçunu duyanlar, uyuşturucu suçunu duyanlar ile konuda herhangi bir fikri olmadığı söylenenlerin oranları birbirine yakındır.

TABLO-37. Her suç işleyeni haksız olarak nitelendirmek/görmek mümkün müdür?

	S	%
Evet	89	17,8
Hayır	225	45,0
Kısmen	186	37,2
Toplam	500	100,0

Suçta sürüklenen çocukların, bu suçlara sürüklenmelerinde haklı bir nedenlerinin olup olmadığını ölçen bu soruya verilen yanıt, %45 oranında, ‘haklı bir nedeni de olabilir’ yönündedir. Kısmen haklı bir nedenin olabileceğini düşünenler ise %37lik orana sahiptir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-38. Her hangi bir suçtan dolayı bir mağduriyet/müeyyide -para ya da hapis cezası- aldınız mı?

	S	%
Evet	72	14,4
Hayır	428	85,6
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %85.6sı herhangi bir suçtan para veya hapis cezası almadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerden %70lik orana ‘anne’lerin sahip olması, bu oranların tabloda görüldüğü şekilde oluşunu etkilemiştir.

TABLO-39. Aile fertleri arasında mahkemelik olmuş kaç birey bulunmaktadır?

	S	%
Mahkemelik olan yok	256	51,2
Bir kişi	208	41,6
İki kişi	36	7,2
Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %51.2 si, aile bireyleri içerisinde mahkemelik olan kişi bulunmadığını söylemiştir ancak araştırma amacıyla gidilen ailelerin çocuklarının suça sürüklenmiş olmaları nedeniyle mahkemelik olma durumu vardır; buna rağmen ailelerin bu soruya ‘mahkemelik olan kişi yok’ yanıtını vermiş olması, düşündürücüdür. Bu bağlamda bu soruya verilen yanıtlar, 33. soruyla birlikte ele alındığında daha anlamlı olmaktadır.

TABLO-40. Hangi konulara daha çok ilgi duyuyorsunuz? (sadece birini işaretleyiniz)

	S	%
Siyaset	92	21,1
Çevre-doğa sorunları	31	7,1
Bilim, sanat, edebiyat	6	1,4
Ekonomi	17	3,9
Spor ve Müzik	37	8,5
Sağlık	125	28,7
Dini aktiviteler	75	17,2
Özel olarak ilgilendiğim bir alan bulunmamaktadır	21	4,8
Dizi	18	4,1
Haber	5	1,1
Magazin	9	2,1
Toplam	436	100,0

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-41. Okulların çocuğu suçta sürüklemesinde engelleyici bir rol oynadığını düşünüyor musunuz?

	S	%
Evet	341	68,3
Hayır	89	17,8
Kısmen	69	13,8
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %68.3ü, okula devam eden çocukların, suçta sürüklenmenin önünde engelleyici bir faktör olduğunu belirtmiştir. Okullaşmanın, suçta sürüklenmeyi önlemediğini düşünen aileler %17.8lik orana sahipken, bu konuda kararsız kalan kişilerin oranı %13.8dir.

TABLO-42. Çocuğunuzun okulunu ne sıklıkta ziyaret etmektesiniz?

	S	%
Sık Sık	155	31,3
Ara sıra	281	56,7
Nadiren	42	8,5
Şikayet olursa	11	2,2
Ziyaret etmem	7	1,4
Toplam	496	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %56.7 gibi bir oranla yaklaşık yarısı, çocuklarının okulunu ara sıra ziyaret etmektedir. %31lik bir oranla, araştırmaya katılanların yaklaşık 1/3ü okulları sık sık ziyaret ederken, kalan kesim okulları nadiren veya şikayet olması halinde ziyaret etmektedir.

TABLO-43. Çevre Özellikleri

	S	%
Gecekondu bölgesi	194	39,2
Yüksek gelirli ile düşük gelirli ailelerin beraber oturduğu bölge	183	37,0
Yüksek gelirli ailelerin oturduğu bölge	52	10,5
Belde/köy	66	13,3
Toplam	495	100,0
System	5	
Toplam	500	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Araştırmaya katılan ailelerin %39u gecekondü bölgesinde otururken, %37lik bir kesim düşük gelirli ailelerle yüksek gelirli ailelerin birlikte yaşadığı bölgelerde ikamet etmektedir. Bu durum, suçla sürüklenen çocukların, görece gecekondü bölgelerinde yaşadıklarını göstermektedir.

44) “Suçla Sürüklenen Çocuklar Meselesi ” hakkında istediğiniz açıklamayı buraya yazabilirsiniz?

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

4.2. Suça Sürüklenen Çocukların Toplumsal Analizi (Çapraz Tablolar)

TABLO-1. Ailelerin eğitim düzeyi ile çocukların oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmasının karşılaştırılması

		Çocuklarınızın oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmalarını nasıl karşılıyorsunuz?			Toplam
		Olumlu	Olumsuz	Fikrim yok	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	13	39	4	56
		23,2%	69,6%	7,1%	100,0%
	İlkokul mezunu	53	242	10	305
		17,4%	79,3%	3,3%	100,0%
	Ortaokul mezunu	7	52	3	62
		11,3%	83,9%	4,8%	100,0%
Lise	15	33	2	50	
	30,0%	66,0%	4,0%	100,0%	
Lisans	10	15	0	25	
	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%	
Toplam		98	381	19	498
		19,7%	76,5%	3,8%	100,0%

Yapılan araştırmaya göre okuma yazma bilmeyen ailelerin % 69,6'sı çocuklarının oyun salonları, internet kafe ve kafe gibi ortamlarda bulunmalarını olumsuz karşılar; % 23,2'si olumlu karşılamaktadır. Görüşülen aileler içerisinde ilkokul mezunu olanlar çocuklarının oyun salonu, internet kafe ve kafe gibi salonlarda bulunmalarını % 79,3 oranında olumsuz karşılar; % 17,4'ü ise olumlu karşılamaktadır. Ortaokul mezunu olan ailelerden araştırmaya katılanlardan % 83,9 çocuklarının oyun salonu, internet kafe ve kafe gibi ortamlarda bulunmalarını olumsuz karşılar; % 11,8 'i ise olumlu karşılamaktadır. Araştırmaya katılan lise mezunu ailelerin % 66'sı çocuklarının oyun salonu, internet kafe ve kafe gibi ortamlarda bulunmalarını olumsuz karşılar; % 30'u ise olumlu karşılamaktadır. Lisans mezunu olan ailelerin %76,5 i çocuklarının oyun salonları, internet kafe ve kafe gibi ortamlarda bulunmalarını olumsuz karşılar; % 19,7'si olumlu karşılamaktadır. Görüşülen aileler içerisinde evinde interneti olmayanlar çocuklarının ders çalışmak için internet kafeye gittiklerini olumlu olarak vurgulamaktayken, birçok aile ise çocuklarının oyun için internet kafeye gittiklerini ve bununda çocukları olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TABLO-2. Ailelerin eğitim düzeyiyle çocuklarının eve geç saatte gelmesi ile ilgili bir sınırlandırma yapıp-yapılmamasının karşılaştırılması

		Çocuklarının eve geç saatte gelmesi ile ilgili bir sınırlandırma yapıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	47	6	4	57
		82,5%	10,5%	7,0%	100,0%
	İlkokul mezunu	244	39	23	306
		79,7%	12,7%	7,5%	100,0%
	Ortaokul mezunu	51	7	4	62
		82,3%	11,3%	6,5%	100,0%
	Lise	42	5	3	50
		84,0%	10,0%	6,0%	100,0%
Lisans	16	7	2	25	
	64,0%	28,0%	8,0%	100,0%	
Toplam		400	64	36	500
		80,0%	12,8%	7,2%	100,0%

Yapılan araştırmaya göre, okuma yazma bilmeyen ailelerin %82,5’ i çocuklarının eve geç saatte gelmelerini sınırlandırırken, % 10’u ise herhangi bir sınırlama yapmamakta, % 7’si ise kısmen sınırlama yapmaktadır. İlkokul mezunu olan ailelerden ise % 79,7’si çocuklarının eve geç saatte gelmelerine sınırlandırma yaparken, % 12,7’si herhangi bir sınırlandırma yapmamakta,% 7,5’u ise kısmen sınırlandırma yapmaktadır. Ortaokul mezunu ailelerden % 82,3’ü çocuklarının eve geç saatte gelmesine sınırlandırma yaparken, % 11,3’ü sınırlandırma yapmamaktadır. Araştırmaya katılanlar içersinde lise mezunu olan ailelerden % 84’ü çocuklarının eve geç saatte gelmesini sınırlandırırken, %10’u ise herhangi bir sınırlandırma yapmamakta, %6’sı ise kısmen sınırlandırma yapmaktadır. Lisans mezunu olan ailelerden% 64’ü çocuklarının eve geç saatte gelmesini sınırlandırırken,% 28’i herhangi bir sınırlandırma yapmamakta,% 8’i ise kısmen sınırlandırmaktadır. Araştırma sonucunda seçilen örneklem içindeki ailelerden % 80’i çocuklarının eve geç saatte gelmesini sınırlandırırken, % 12,8’i ise çocuklarına herhangi bir sınırlandırma yapmamaktadır. Bu durum göstermektedir ki çocukların eve geç saatte gelmesine ilişkin sınırlamalarda ailelerin eğitim düzeyleri belirleyici bir etmen değildir.

TABLO-3. Ailelerin eğitim düzeyi ile çocuklarıyla aralarındaki ilişkilerinde etkili olan kendilerine ait yöntemin olup olmadığının karşılaştırılması

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		Çocuklarınızla ilişkilerinizde etkili olan kendi kendinize uyguladığınız bir yönteminiz var mı?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	34	20	3	57
		59,6%	35,1%	5,3%	100,0%
	İlkokul mezunu	187	55	64	306
		61,1%	18,0%	20,9%	100,0%
	Ortaokul mezunu	45	11	5	61
		73,8%	18,0%	8,2%	100,0%
	Lise	34	9	7	50
		68,0%	18,0%	14,0%	100,0%
Lisans	15	4	6	25	
	60,0%	16,0%	24,0%	100,0%	
Toplam		315	99	85	499
		63,1%	19,8%	17,0%	100,0%

Yapılan araştırmaya göre okuma yazma bilmeyen ailelerin % 59,6'sı çocuklarıyla ilişkilerinde kendilerince uyguladıkları etkili olan bir yöntemle sahipken, % 35,1'i ise böyle bir yönteminin olmadığını vurgulamaktadır. İlkokul mezunu olan aileler içerisinde %61,1'i çocuklarıyla ilişkilerinde kendine ait yöntemler oluştururken, % 20,9'u ise arada sırada kendince yöntemler geliştirirken, % 18'i ise kendince bir yöntem geliştirip uygulamamaktadır. Görüşülen aileler içerisinde ortaokul mezunu olanların % 73,8'i çocuklarıyla ilişkilerinde kendince yöntemler geliştirip uygularken, % 18'i ise kendince bir yöntem bulup çocuklarıyla paylaşım içerisine girmemektedir. Lise mezunu olan ailelerin % 68'i çocuklarıyla ilişkilerinde kendince yöntemler uyguladığını, % 18'inin ise çocuklarıyla ilişkilerinde kendince yöntemlerinin olmadığını görmekteyiz. Araştırmaya katılan lisans mezunu ailelerin % 60'i çocuklarıyla ilişkilerinde kendince yöntemler geliştirip uyguladığını, % 24'ünün ise bazen kendince yöntemler geliştirip uyguladığını, % 16'sının ise kendilerince bir yöntem geliştirip uygulamadıklarını görmekteyiz. Araştırma için seçilen örneklem ailelerin % 63,1'i çocuklarıyla ilişkilerini düzenlemek için kendince yöntemler geliştirip uygularken, % 19,8'i ise kendilerine bir yöntem seçmemekte, %17'si ise gerekli olduğu durumlarda çocuklarıyla ilişkilerini düzenlerken kendilerine ait yöntemler geliştirip uygulamaktadır. Bu durum göstermektedir ki, ailelerin eğitim düzeyleriyle çocuklarına yaklaşımları arasında bir paralellik bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan ailelerin birçoğu iletişime açık olduğu için, çocuklarıyla aralarında iletişimi güçlendirmek için bu aileler “anne- baba destek eğitimi” ile desteklenmelidir.

TABLO-4. Ailelerin eğitim düzeyi ile eğitim ve refah düzeyinin yükselmesini, çocuklarla ilişkilerinde etkili olan ve onların suça eğilimini azaltan faktörlerin karşılaştırılması

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		Eğitim ve refah düzeyinin yükselmesini, çocuklarınızla ilişkilerinizde etkili olan ve onların suça eğilimini azaltan faktörler olduğuna katılıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	38	16	3	57
		66,7%	28,1%	5,3%	100,0%
	İlkokul mezunu	169	93	44	306
		55,2%	30,4%	14,4%	100,0%
	Ortaokul mezunu	51	8	3	62
		82,3%	12,9%	4,8%	100,0%
	Lise	23	22	5	50
		46,0%	44,0%	10,0%	100,0%
Lisans	20	2	3	25	
	80,0%	8,0%	12,0%	100,0%	
Toplam		301	141	58	500
		60,2%	28,2%	11,6%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden okuma yazma bilmeyenlerin %66,7'si ailelerin eğitim ve refah düzeyleri yükseltildiğinde çocukların suça eğilimlerinin azalacağını ve çocuklarıyla ilişkilerinin daha iyi olacağını vurgularken, %28,1'i ise eğitim ve refah düzeylerinin artırılmasının çocukların suça eğilimlerini azaltıcı ve çocuklarıyla ilişkilerini düzenleyici bir etmen olmadığını vurgulamaktadır. Görüşülen ailelerden ilkokul mezunu olanların % 55,2'si eğitim ve refah düzeyleri arttırıldığında çocuklarıyla ilişkilerinin daha iyi olacağını ve çocukların suça eğilimlerinin azalacağını vurgularken, % 30,4'ü ise eğitim ve refah düzeyinin artırılmasının çocuklarıyla ilişkilerin düzelmesinde ve çocukların suça eğilimlerinin azalmasında belirleyici etmen olmadığını vurgulamaktadır. Araştırmaya katılan ortaokul mezunu ailelerden % 82,3'ü eğitim ve refah düzeyleri arttırıldığında çocuklarıyla ilişkilerinde gelişmelerin olacağını ve çocukların suça eğilimlerinin azalacağını vurgularken, % 12,9'u ise eğitim ve refah düzeyinin artırılmasının çocukların suça eğilimlerinin azaltmayacağını ve çocuklarıyla ilişkilerini düzenlemeyeceğini vurgulamaktadır. Görüşülen aileler içerisinde lise mezunu olanların % 46'sı eğitim ve refah düzeyleri arttırıldığı zaman çocuklarıyla ilişkilerinin daha iyi olacağını ve çocukların suça eğilimlerinin azalacağını vurgularken, %44'ü ise çocuklarla ilişkilerin daha iyi olmasında ve çocukların suça eğilimlerinin azalmasında eğitim ve refah düzeyinin artırılmasının etkili olmadığını, % 10'u ise kısmen etkili olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmaya katılan lisans mezunu ailelerin % 80'i eğitim ve refah düzeyi arttırıldığında çocuklarla iletişimin daha iyi olacağını ve çocukların suça eğilimlerinin azalacağını vurgularken,% 12'i bu konuya kısmen katılarken, % 8'i ise eğitim ve refah düzeyiyle suça eğilim azalmayacağını ve çocuklarla ilişkilerinde değişmeyeceğini vurgulamıştır. Yapılan araştırma neticesinde de eğitim düzeyi düşük olan aileler eğer eğitim ve refah düzeyleri yüksek olsaydı, çocuklarının suça sürüklenmeyeceğini vurgulamaktayken;

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

eğitim düzeyi yüksek olan aileler ise eğitim düzeyleri yüksek olduğu için çocuklarıyla ilişki ve iletişimlerinin daha iyi olduğunu vurgulamaktadır.

TABLO-5. Ailenin eğitim düzeyi ile çocuğun suça sürüklenmesinde temel belirleyici faktörlerin karşılaştırılması

Araştırmaya katılan aileler içerisinde okuma yazma bilmeyen ailelerden %48,2’i çocukların

		Size göre çocuğun suça sürüklenmesinde temel belirleyici faktör nedir?						Toplam
		Yoksulluk	Eğitimsizlik	Dini ve ahlaki yetersizlik	Aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluk	Kötü alışkanlıklar	Kan davaları	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	27 48,2%	5 8,9%	7 12,5%	13 23,2%	3 5,4%	1 1,8%	56 100,0%
	İlkokul mezunu	78 25,9%	57 18,9%	60 19,9%	102 33,9%	4 1,3%	0 0,0%	301 100,0%
	Ortaokul mezunu	11 18,3%	20 33,3%	5 8,3%	23 38,3%	1 1,7%	0 0,0%	60 100,0%
	Lise	5 10,2%	13 26,5%	15 30,6%	12 24,5%	4 8,2%	0 0,0%	49 100,0%
	Lisans	4 16,0%	13 52,0%	3 12,0%	5 20,0%	0 0,0%	0 0,0%	25 100,0%
	Toplam	125 25,5%	108 22,0%	90 18,3%	155 31,6%	12 2,4%	1 0,2%	491 100,0%

suça sürüklenmesinde yoksulluğun etkili olduğunu vurgularken, % 23,2’si çocukların suça sürüklenmesinde aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksulluğun olduğunu belirtirken, %12,5’i ise çocukların suça sürüklenmesinde ise dini ve ahlaki yetersizliğin etkili olduğunu vurgulamaktadır. Görüşülen ailelerden ilkokul mezunu olanların % 33,9’u çocukların suça sürüklenmesinde temel etmenin aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluğun olduğunu belirtirken, %25,9 çocuğun suça sürüklenmesindeki temel faktörün yoksulluk olduğunu vurgulamış, % 19,9’u ise çocuğun suça sürüklenmesinde temel etmenin dini ve ahlaki yetersizliğin olduğunu vurgulamıştır. Bunun dışında % 18,9’u ise çocuğu suça sürükleyen etmenin eğitimsiz olduğunu vurgulayarak eğitim şartını dile getirmiştir. Araştırmaya katılan ailelerden ortaokul mezunu olanların % 38,3’ü çocukların suça sürüklenmesinde aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluğun olduğunu vurgularken, %33,3’ü ise eğitimsizliğin etkili olduğunu vurgulamıştır. Araştırmaya katılan ailelerden lise mezunu olanların %30,6’sı dini ve ahlaki yetersizliğin çocuğun suça sürüklenmesinde temel etmen olduğunu vurgularken, % 26,5’i ise temel etmenin eğitimsizlik olduğunu vurgulamış, %24,5 ‘i ise aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluğun temel etmen olduğunu vurgulamıştır. Görüşme yapılan ailelerden lisans mezunu olanların %52 ‘si çocuğun suça sürüklenmesinde temel etmenin

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

eğitimsizlik olduğunu vurgulamış, % 20’si aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluğu vurgulamıştır. Lisans mezunu ailelerin %16 oranındakiler yoksulluğu vurgularken, %12’si ise dini ve ahlaki yetersizliğin çocuğun suça sürüklenmesinde temel etmen olduğunu vurgulamıştır. Yapılan araştırma neticesinde ailelerin %31,6’sı aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksun olan çocukların suça daha fazla eğilimli olduğu, %25,5’i yoksulluğun çocukları suça sürüklediğine, % 22’si eğitimsizlik sonucu çocukların suça sürüklediğine dikkat çekerken, % 18,3’ü ise dini ve ahlaki yetersizlikten dolayı çocukların suça sürüklediğini vurgulamaktadır. Kötü alışkanlıklardan dolayı çocukların suça sürüklediğini söyleyenler %2,4 oranındayken, çocukların suça sürüklenmesinde kan davalarının etkili olduğunu söyleyen ailelerin oranı ise %0,2 ile Samsun ilinde kan davalarının olmadığını ve bu nedenden dolayı da suça sürüklenen çocukların çok fazla olmadığını görmekteyiz.

TABLO-6. Ailelerin eğitim düzeyi çocukların suça sürüklenmesinde etkili olduğunu düşündüğü sosyal çevrenin karşılaştırılması

		Çocukların suça sürüklenmesinde etkili olduğunu düşündüğünüz sosyal çevre genellikle aşağıdakilerden hangisi olabilir?				Toplam
		Arkadaş çevresi	Komşular	Medya	Aile bireylerinden biri	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	44	5	6	1	56
		78,6%	8,9%	10,7%	1,8%	100,0%
	İlkokul mezunu	248	20	4	33	305
		81,3%	6,6%	1,3%	10,8%	100,0%
	Ortaokul mezunu	42	1	14	3	60
		70,0%	1,7%	23,3%	5,0%	100,0%
	Lise	41	4	0	5	50
		82,0%	8,0%	0,0%	10,0%	100,0%
Lisans	21	1	1	2	25	
	84,0%	4,0%	4,0%	8,0%	100,0%	
Toplam		396	31	25	44	496
		79,8%	6,3%	5,0%	8,9%	100,0%

Yapılan araştırmaya göre okuma yazma bilmeyen ailelerin %78,6’sı çocukların suça sürüklenmesinde arkadaşlarının etkili olduğunu söylerken,%10,7’si çocukların suça sürüklenmesinde medyanın etkili olduğunu,% 8,9’u ise çocukların komşularından etkilenecek suça sürüklediğini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan ilkokul mezunu ailelerin % 81,3’ü çocukların suça sürüklenmesinde arkadaşlarının etkili olduğunu,%10,8’i ise aile bireylerinden birinin çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Görüşülen yapılan ortaokul mezunu olan ailelerin % 70’i çocukların en fazla arkadaş çevresinden etkilenecek suça sürüklediğini, % 23,3’ü ise çocukların medyadan etkilenecek suça sürüklediğini

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

vurgulamıştır. Araştırmaya katılan lise mezunu ailelerin %82’si çocukların en fazla arkadaşlarından etkilenecek suçta sürüklendiğini vurgularken, %10’u ise çocukların aile bireylerinden birinden etkilenecek suçta sürüklendiğini vurgulamaktadır. Araştırmaya katılan lisans mezunu ailelerin %84’ü çocukların en fazla arkadaşlarından etkilenecek suçta sürüklendiğini vurgularken, %8’i çocukların aile bireylerinden birinden etkilenecek suçta sürüklendiğini vurgulamaktadır. Bu durum da yapılan araştırmaya göre çocukların %79’u arkadaşlarından etkilenecek suçta sürüklendiğini vurgularken yapılması gereken önemli noktalardan biri çocukların sosyal aktivitelere yönlendirilerek daha nitelikli arkadaşlar edinmelerini sağlamaktır. Görüşülen ailelerin %8,9’u çocukların aile bireylerinden etkilenecek suçta sürüklendiğini vurguladığı için aile eğitimine önem verilmesi gerektiğini görmekteyiz. %6,3 oranında komşulardan etkilenecek suçta sürüklenen çocukların yanında %5 oranında medyadan etkilenecek suçta sürüklenen çocuklar olduğunu görmekteyiz. Bu durumda çocuklara yapılabilecek eğitim yardımlarından biri olan medya okur-yazarlığı önem kazanmaktadır.

TABLO-7. Ailelerin eğitim düzeyi ile çocuğun suçta sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumundaki şikâyetin değerlendirilmesinin karşılaştırılması

		Çocuğun suçta sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda size yönelen şikâyeti nasıl değerlendirmektесiniz?					Toplam
		Çocuğumun suçta sürüklenebileceğine ihtimal vermem ve bu yüzden önemsemem	Çocuğumu suçta sürükleyenleri bulur yasal işlem yapılmasını sağlarım	Çocuğumu suçta sürüklenmesini önlemek için ikna yoluna giderim	Şiddet uygulayarak yapılan yanlışın hesabını sorarım	Bu tür meseleler beni ilgilendirmez	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	11 19,6%	9 16,1%	29 51,8%	7 12,5%	0 0,0%	56 100,0%
	İlkokul mezunu	8 2,6%	51 16,7%	241 79,0%	5 1,6%	0 0,0%	305 100,0%
		Ortaokul mezunu	3 4,8%	4 6,5%	49 79,0%	5 8,1%	1 1,6%
	Lise	7 14,0%	12 24,0%	30 60,0%	1 2,0%	0 0,0%	50 100,0%
		Lisans	0 0,0%	14 56,0%	11 44,0%	0 0,0%	0 0,0%
	Toplam		29 5,8%	90 18,1%	360 72,3%	18 3,6%	1 0,2%

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Yapılan araştırmaya göre okuma yazma bilmeyen ailelerin %51,8’i çocuğun suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda çocuğunun suça sürüklenmesini engellemek için ikna yoluna gideceğini belirtirken, %19,6’sı ise çocuğunun suça sürükleneceğine ihtimal vermediği için önemsemeyeceğini vurgulamaktadır. % 16,1’i ise çocuğu suça sürükleyenleri bulup hakkında yasal işlem başlatılmasını sağlayacağını vurgularken, %12,5’i şiddet uygulayarak yanlışın hesabını sormayı tercih etmektedir. Görüşülen ailelerden ilkokul mezunu olanlardan %79’u çocuğunu suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda çocuğunun suça sürüklenmesini engellemek için çocuğunu ikna yoluna gitmeyi tercih ederken, %16,2’si ise çocuğunu suça sürükleyenleri bulup haklarında yasal işlem başlatılmasını sağlamayı tercih etmektedir. Araştırmaya katılan ortaokul mezunu ailelerden %79’u çocuğunun suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda çocuğunun suça sürüklenmesini engellemek amacıyla çocuğunu yaptığı şeyin yanlış olduğunu ve bir daha yapmaması için ikna yolunu tercih ederken, %8,1’i ise şiddet uygulayarak yanlışın hesabını sormayı tercih etmektedir. Araştırmaya katılan lise mezunu ailelerden %60’ı çocuğunun suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda çocuğunun suça sürüklenmesini engellemek amacıyla çocuğunu ikna edip yaptığı davranışın yanlış olduğunu belirtmeyi tercih ederken, %24’ü ise çocuğunun suça sürüklenmesine neden olan kişileri bulup hakkında yasal işlem yapılmasını sağlamayı tercih etmektedir. Görüşülen lisans mezunu ailelerin %56’sı çocuğunun suça sürüklenmesi ya da sürüklenecek olması durumunda çocuğunu suça sürüklenmesine neden olan kişileri bulup haklarında yasal işlem başlatılmasını sağlamayı tercih ederken, %44’ü ise çocuklarının suça sürüklenmesini önlemek amacıyla ikna yolunu tercih etmektedir. Bu çalışma neticesinde görüşülen ailelerin %72,3’ü çocuklarının suça sürüklenmesini önlemek amacıyla çocuklarına yaptıklarını yanlış olduğunu kabul ettirerek bir daha yapılmaması için ikna yolunu seçtikleri, %18,1’nin ise çocuklarının suça sürükleyenleri bulup haklarında yasal işlem başlatmayı tercih etmeleri ise devletin var olan yasalarına güvendiklerini ve yapılan yanlışın yasalar çerçevesinde giderilmesini tercih ettiklerini görmekteyiz. Araştırmaya katılan ailelerin %5,8’i çocuklarının suça sürükleneceğine ihtimal vermedikleri için aslında çocuklarının değişebileceği gerçeğinin farkında olmadıklarını, bu yüzden çocuklarının davranışlarını ve gelen şikayetlerini önemsemediklerini görürken, %3,6’sının ise yapılan yanlışın hesabını şiddet uygulayarak sormaları ise çocukların şiddeti silah olarak kullanan ailelerin içinde yetiştiğini bizlere göstermektedir.

TABLO-8. Ailelerin eğitim düzeyi ile aile içinde suça sürüklenen çocukların kusurlarının gizlendiği ya da göz ardı edildiği düşüncesinin karşılaştırılması

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		Aile içinde suça sürüklenen çocukların kusurlarının gizlendiği ya da göz ardı edildiği düşüncesine katılıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Eğitim düzeyiniz	Okuma yazma bilmiyor	23	22	11	56
		41,1%	39,3%	19,6%	100,0%
	İlkokul mezunu	162	94	50	306
		52,9%	30,7%	16,3%	100,0%
	Ortaokul mezunu	28	26	8	62
		45,2%	41,9%	12,9%	100,0%
	Lise	18	19	12	49
		36,7%	38,8%	24,5%	100,0%
Lisans	12	9	4	25	
	48,0%	36,0%	16,0%	100,0%	
Toplam		243	170	85	498
		48,8%	34,1%	17,1%	100,0%

Yapılan araştırmaya göre okuma yazma bilmeyen ailelerin %41,1'i çocuklar suça sürüklendiğinde ailelerin bunu gizlediğini, %39,3'ü ise çocuklar suça sürüklendiğinde ailelerin bunu gizlemediğini vurgulamaktadır. Görüşülen ilkokul mezunu ailelerin %52,9'u çocuk suça sürüklendiğinde ailelerin bunu gizlediğini, %30,7'si ise bunun gizlenmediğini vurgularken, %16,3'ü ise çocuklar suça sürüklendiğinde ailelerin bunu kısmen gizlediğini vurgulamaktadır. Araştırmaya katılan ortaokul mezunu ailelerin %45,2'i çocukları suça sürüklendiğinde bunun aile içinde gizlendiğini belirtirken, %41,9'u ise bunun tam tersini söylemekte çocuklar suça sürüklendiğinde bunun gizlenmediğini vurgulamaktayken, %12,9'u ise kısmen gizlendiğini vurgulamaktadır. Görüşülen lise mezunu ailelerin %38,8'i çocuklar suça sürüklendiğinde ailelerin bunu gizlemediğini vurgularken, %36,7'si ise bunun gizlendiğini belirtmiş, %24,5'i ise kısmen gizlendiğini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan lisans mezunu ailelerin %48'i çocukların suça sürüklenmesi durumunda ailelerin bunu gizlediğini, %36'sı ise çocuklar suça sürüklendiğinde gizlenmediğini vurgularken, %16'sı ise kısmen gizlendiğini vurgulamaktadır. Bu araştırmaya göre ailelerin %48,8'i çocuklar suça sürüklendiğinde ailelerin bunu kimse duymasın diye gizlediğini, %34,1'inin ise çocukların suça sürüklenmesi durumunda bunun aile içerisinde gizlenmediğini görmekteyiz. %17,1'inin ise ailelerin çocuklarının suça sürüklenmesi durumunda toplumsal, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı aile içerisinde kısmen gizlediklerini yapılan görüşmeler sonucunda elde etmekteyiz.

TABLO-9. Aynı konutta-dairede birlikte yaşayan birey sayısı ile bu yerleşmede kendilerini mutlu ve güvende hissedip-hissetmedikleri arasındaki ilişki

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		Bir bütün olarak bu yerleşmede kendinizi mutlu ve güvende hissediyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Aynı konutta- dairede birlikte yaşadığınız toplam birey sayısı kaçtır?	Üç kişi	56	9	15	80
		70,0%	11,3%	18,8%	100,0%
	Dört kişi	161	13	19	193
		83,4%	6,7%	9,8%	100,0%
	Beş ve daha fazla	153	30	44	227
		67,4%	13,2%	19,4%	100,0%
Toplam		370	52	78	500
		74,0%	10,4%	15,6%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta birlikte üç kişi yaşayanların %70'i kendini yaşadığı yerde mutlu ve güvende hissederken, %18,8'i ise kendini kısmen güvende hissetmekte, % 11,3'ü ise yaşadığı yerleşmede kendini mutlu ve güvende hissetmemektedir. Görüşülen aileler içerisinde aynı konutta dört kişi yaşayanların %83,4'ü kendini yaşadığı yerleşmede mutlu ve güvende hissederken, % 9,8'i ise kendini kısmen mutlu ve güvende hissetmekte, % 6,7'si ise kendini güvende ve mutlu hissetmemektedir. Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta beş ve daha fazla yaşayanların %67,4'ü kendini yaşadığı yerde mutlu ve güvende hissederken, %19,4'ü kendisini kısmen mutlu ve güvende hissetmekte, %13,2'si ise kendisini kısmen mutlu ve güvende hissetmektedir. Araştırmaya katılan ailelerin %74'ü kendinin yaşadığı yerleşmede mutlu ve güvende hissederken, %10,4'ü ise kendini evdeki kişi sayısı ve gelire ilgili olarak kendini yaşadığı yerleşmede mutlu ve güvende hissetmemektedir. %15,6'ı ise yaşadığı yerleşmede kişi sayısından ziyade maddi ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için kendilerini kısmen mutlu hissetmekteyken, çevresel şartlardan dolayı kendilerini kısmen de olsa güvende hissetmemektedirler.

TABLO-10. Aynı konutta-dairede birlikte yaşayan birey sayısı ile çocukların geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunun sınırlandırılıp-sınırlandırılmaması arasındaki ilişki

	Çocuklarımızın geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yapıyor musunuz?	Toplam

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		Evet	Hayır	Kısmen	
Aynı konutta- dairede birlikte yaşadığınız toplam birey sayısı kaçtır?	Üç kişi	52	18	10	80
		65,0%	22,5%	12,5%	100,0%
	Dört kişi	118	53	22	193
		61,1%	27,5%	11,4%	100,0%
	Beş ve daha fazla	149	61	17	227
		65,6%	26,9%	7,5%	100,0%
Toplam		319	132	49	500
		63,8%	26,4%	9,8%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta birlikte üç kişi yaşayan ailelerden %65’i çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesini sınırlandırırken, %22,5’i ise çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda herhangi bir sınırlandırma yapmamakta, %12,5’i ise çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda kısmen sınırlandırma yapmaktadır. Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta birlikte dört kişi yaşayan ailelerin %61,1’i çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yaparken, %27,5’i ise herhangi bir sınırlandırma yapmamakta, %11,4’ü ise çocuklarının geceyi başka bir yerde kalması konusunda kısmen bir sınırlandırma yapmaktadır. Görüşülen ailelerden aynı konutta beş ve daha fazla kişi yaşayanların %65,6’sı çocuklarının geceyi başka yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yaparken, % 26,9’u ise çocuklarına bu konuda herhangi bir sınırlandırma yapmamaktadır. Araştırmaya katılan ailelerin %63,8’i çocuklarının geceyi başka yerde kalması konusunda sınırlandırma yaparken, % 26,4’ü ise çocuklarının geceyi başka bir yerde kalması konusunda herhangi bir sınırlandırma yapmamakta, %9,8’i ise kısmen sınırlandırma yapmaktadır.

TABLO-11. Aynı konutta-dairede birlikte yaşayan birey sayısı ile fiziksel şiddet/kavga, darp vb. durumlarının karşılaştırılması

		Fiziksel şiddet/kavga, darp vb.			Toplam
		Var	Yok	Kısmen	
Aynı konutta- dairede	Üç kişi	6	67	7	80
		7,5%	83,8%	8,8%	100,0%
	Dört	2	185	6	193

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

birlikte yaşadığınız toplam birey sayısı kaçtır?	kişi	1,0%	95,9%	3,1%	100,0%
	Beş ve daha fazla	15	201	11	227
		6,6%	88,5%	4,8%	100,0%
Toplam		23	453	24	500
		4,6%	90,6%	4,8%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta üç kişi yaşayan ailelerde %83,8 oranında darp, kavga/fiziksel şiddet vb. yaşanmazken, %8,8 oranında kısmen yaşanmakta, %7,5 oranında ise darp, kavga/ fiziksel şiddet yaşanmaktadır. Görüşülen ailelerden aynı konutta dört kişi yaşayanların %95,9 oranında darp, kavga/fiziksel şiddet yaşanmazken, % 3,1 oranında kısmen yaşanmakta, %1 oranında ise darp, kavga /fiziksel şiddet yaşamaktadır. Araştırmaya katılan ailelerden aynı konutta beş ve daha fazla kişi yaşayanların %88,5 oranında darp, kavga/fiziksel şiddet yaşamazken, %6,6 oranında yaşamakta,%4,8 oranında ise kısmen yaşamaktadır. Araştırmaya katılan ailelerin %90,6’sı darp, kavga/fiziksel şiddet yaşamazken, %4,8 oranı kısmen yaşamakta, %4,6 oranında ise darp, kavga/fiziksel şiddet yaşamaktadır. Aynı konutta yaşayan kişi sayısının artışı konutta fiziksel şiddet,darp, kavga olgusu arttıran bir etken değildir.

TABLO-12.Aynı konutta-dairede birlikte yaşayan birey sayısı ile aile üyeleri arasında ayırım/öz, üvey ya da kız, erkek ayırımı gibi durumların karşılaştırılması

		Aile üyeleri arasında ayırım/öz, üvey ya da kız, erkek ayırımı gibi		Toplam
		Var	Yok	
Aynı konutta-dairede birlikte yaşadığınız toplam birey	Üç kişi	3	76	79
		3,8%	96,2%	100,0%
	Dört kişi	7	186	193
		3,6%	96,4%	100,0%
	Beş ve daha fazla	19	208	227
		8,4%	91,6%	100,0%

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

sayısı kaçtır?			
Toplam	29	470	499
	5,8%	94,2%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden, aynı konut içerisinde üç kişiyle birlikte yaşayanların %96.2si aile bireyleri arasında öz/üvey ayrımının olmadığını veya aile içerisinde kız-erkek ayrımı yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu oran, dört kişinin yaşadığı konutlarda %96.4 ile benzer orana sahipken, aynı konutta beş ve daha fazla kişinin yaşadığı ailelerde %91.6 oranda yine yakın bir çoğunlukta vuku bulmuştur. Bu durum, aynı konut içerisinde yaşayan birey sayısının, aile içerisinde çocukların herhangi bir biyolojik ayrımcılığa maruz kalmasını etkilemediğini göstermektedir.

TABLO-13. Ailenin toplam aylık geliri ile çocukların oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmalarının nasıl karşılandığı arasındaki ilişki

		Çocuklarınızın oyun salonları, kafe ve internet kafe gibi ortamlarda bulunmalarını nasıl karşılıyorsunuz?			Toplam
		Olumlu	Olumsuz	Fikrim yok	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	25	73	4	102
		24,5%	71,6%	3,9%	100,0%
	501-1000TL	35	188	9	232
		15,1%	81,0%	3,9%	100,0%
	1001-1500 TL	27	75	4	106
		25,5%	70,8%	3,8%	100,0%
	1501-2000 TL	4	16	2	22
		18,2%	72,7%	9,1%	100,0%

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	2000TL ve üzeri	7 19,4%	29 80,6%	0 0,0%	36 100,0%
Toplam		98 19,7%	381 76,5%	19 3,8%	498 100,0%

Anketin uygulandığı ailelerden aylık toplam geliri 500 TL ve daha az olan ailelerin %71.6 sı, çocuklarının oyun salonu/internet cafe gibi ortamlarda bulunmalarına sıcak bakmamaktadır. Bu oran 500 TL ile 1000 TL arası gelire sahip ailelerde %81'e yükselmektedir. Aylık geliri 1000 TL ile 1500 TL arasında olan ailelerin %70.8'i çocukların oyun salonlarında vakit geçirmesine sıcak bakmazken, 1500 TL ile 2000 TL arası aylık gelire sahip ailelerin %72.7'si aynı yanıtı vermiştir. 2000 TL ve üzeri aylık gelire sahip ailelerin %80.6'sı yine bu konuya sıcak bakmamaktadır. Durum göstermektedir ki, görüşülen ailelerin gelir düzeyleri farklı olsa da çocuklarının oyun salonu gibi ortamlarda bulunmalarına olumsuz yaklaşımları durumu genellenebilecek düzeyde yakındır. Çocukların bu gibi ortamlarda suça sürüklenme risklerinin artacağıyla ilgili endişe duyan bu aileler, gelir durumları el verdiği ölçüde evlerine internet bağlantısı kurarak çocuklarının internet cafe gibi ortamlarda bulunmasını önlemeye çalışmaktadırlar.

TABLO-14. Ailenin toplam aylık geliri ile çocukların eve geç saatte gelmesi ile ilgili bir sınırlandırmanın yapıp yapılmadığının karşılaştırılması

		Çocuklarınızın eve geç saatte gelmesi ile ilgili bir sınırlandırma yapıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	83	17	3	103
		80,6%	16,5%	2,9%	100,0%
	501-1000TL	193	26	13	232
		83,2%	11,2%	5,6%	100,0%
	1001-1500 TL	74	15	17	106
		69,8%	14,2%	16,0%	100,0%
	1501-2000 TL	19	2	1	22
86,4%		9,1%	4,5%	100,0%	
2000TL ve üzeri	31	4	2	37	
	83,8%	10,8%	5,4%	100,0%	
Toplam		400	64	36	500

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	80,0%	12,8%	7,2%	100,0%
--	-------	-------	------	--------

Araştırmaya katılan ailelerden aylık geliri 500 TL ve daha az olanların %80.6'sı, çocuklarının eve geç saatte gelmesiyle ilgili bir sınırlandırma yaptıklarını söylemişlerdir. Bu oran, aylık geliri 500 TL ile 1000 TL arasında olan ailelerde %83'e çıkarken, 1000 TL ile 1500 TL arasında aylık gelire sahip olan aileler %69.8 oranında bu konuda sınırlandırma yapmayı seçmektedirler. Aylık geliri 1500 TL ile 2000 TL arasında olan ailelerde oran %86.4 ile en yüksek değerine ulaşırken, 2000 TL ve üzerinde aylık gelire sahip aileler de %83.8 oranda çocuklarının eve geç saatte gelmesi konusunda sınırlama uygulamaktadırlar. Çocuklarının eve geç saatte gelmesiyle ilgili bir sınırlandırma yoluna gitmeyen aileler %16.5 oranıyla en çok 500 TL ve altında aylık gelire sahip aileler grubuna dahildir. Bu durum, 500 TL ve altında gelire sahip ailelerin daha çok küçük yerleşim birimlerinde olmalarından kaynaklı, çevreye güven duygusunun daha gelişmiş olmasıyla açıklanabilir. Diğer taraftan bu aileler düşük gelir düzeyinde olduklarından, çocuklarını çalıştırma yolunu seçmiş olma ihtimaline binaen bu soruya ‘hayır’ yanıtını vermiş olabilirler. Çocukların suça sürüklenmesi olasılığından bu noktada bahsetmek mümkündür.

TABLO-15. Ailenin toplam aylık geliri ile eğitim ve refah düzeyinin yükselmesini, çocuklarla ilişkilerde etkili olan ve onların suça eğilimini azaltan faktörler olduğunun karşılaştırılması

		Eğitim ve refah düzeyinin yükselmesini, çocuklarınızla ilişkilerinizde etkili olan ve onların suça eğilimini azaltan faktörler olduğuna katılıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	65	17	21	103
		63,1%	16,5%	20,4%	100,0%
	501-1000 TL	126	84	22	232
		54,3%	36,2%	9,5%	100,0%
1001-1500 TL	69	26	11	106	
	65,1%	24,5%	10,4%	100,0%	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	1501–2000 TL	16 72,7%	3 13,6%	3 13,6%	22 100,0%
	2000TL ve üzeri	25 67,6%	11 29,7%	1 2,7%	37 100,0%
Toplam		301 60,2%	141 28,2%	58 11,6%	500 100,0%

Araştırmanın uygulandığı ailelerden aylık toplam geliri 500 TL ve daha az olanlardan %63ü, eğitim ve refah düzeyinin yükselmesinin çocukların suça yönelmesini engelleyen bir faktör olarak gördüğünü belirtmiştir. Bu oran, aylık geliri 500 TL ile 1000 TL arasında değişen ailelerde %54.3e gerilemiş, 1000 TL ile 1500 TL aylık gelire sahip ailelerde %65e yükselmiş; 1500-2000 TL arası gelire sahip ailelerde %72.7 oranla en yüksek değere ulaşmış ve 2000 TL ve üzeri gelir grubunda %67.6 oranla eğitim ve refah düzeyinin yükselmesi, çocukların suça sürüklenmesinin azaltıcı bir etkisi olduğu kabul edilmiştir. Soruya genel anlamda ‘evet’ yanıtının verilmiş olması, Samsun ilinin genel algısını somutlaştırmaktadır ancak 500 TL ile 1000 arasında aylık gelire sahip ailelerin bu soruya %36.2 oranda ‘hayır’ yanıtını vermiş olmaları düşündürücüdür. Bu gelir grubu, genel anlamda asgari ücret karşılığı çalışan gruptur; buna rağmen ‘hayır’ yanıtının oranının görece yüksek sayılabilecek değerde olması, bu grup ailelerin eğitim ve refah düzeyinin yükselmesiyle çocukların suça sürüklenmesi arasında ters orantılı bir görüşe sahip olmadığını göstermektedir. Saha çalışmasında gözlemlendiği üzere, bu grup ailelerin %36sı, eğitim ve refah düzeyinin yükseldikçe çocukların sosyal çevrelerinin kozmopolitleştiğini ve suça yönelme risklerinin artış gösterebileceği kaygısında oldukları izlenmiştir.

TABLO-16. Ailenin toplam aylık geliri ile toplumda itibarlı bir birey-aile olmak için önemli olan faktörlerin karşılaştırılması

	Toplumda itibarlı bir birey-aile olmak için en önemli gördüğünüz seçeneği işaretleyiniz?				Toplam
	Düzenli bir aile ve uyumlu	Zenginlik	Öğrenim düzeyinin yüksekliği	Onurlu ve ahlaklı bir yaşam	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

		sosyal çevre				
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	42	8	17	36	103
		40,8%	7,8%	16,5%	35,0%	100,0%
	501-1000TL	106	13	27	84	230
		46,1%	5,7%	11,7%	36,5%	100,0%
	1001-1500 TL	39	9	8	50	106
		36,8%	8,5%	7,5%	47,2%	100,0%
	1501-2000 TL	10	2	2	8	22
	45,5%	9,1%	9,1%	36,4%	100,0%	
2000TL ve üzeri	17	8	5	7	37	
	45,9%	21,6%	13,5%	18,9%	100,0%	
Toplam		214	40	59	185	498
		43,0%	8,0%	11,8%	37,1%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden aylık toplam geliri 500 TL ve daha az olan gruplar için toplumda itibarlı bir aile olmanın ön koşulu, %40 oranında uyumlu bir sosyal çevre/düzyükün bir aile yapısı iken; soruya %35 oranında da onurlu ve ahlaklı bir yaşam yanıtı verilmiştir. Aylık geliri 500TL ile 1000 TL arasında olan aileler içinse uyumlu bir sosyal çevreye sahip olmanın, toplumda itibarlı bir aile olmayı sağlayacağına dair görüş %46 oranında seçilirken, onurlu ve ahlaklı bir yaşam seçeneği de %36.5 oranında seçilmiştir. Geliri 1000 TL ile 1500 TL arasında olan ailelerde onurlu ve ahlaklı bir yaşamın toplumda itibar sahibi olmayı getireceğini düşünenlerin oranı %47.2 ile çoğunluktadır ve aynı grup %36.8 oranda uyumlu bir sosyal çevreyi de önemli bulmuştur. Aylık geliri 1500 TL ile 2000 TL arasında olan ailelerin %45.5i uyumlu bir sosyal çevreyi, itibarlı bir aile olmanın ön koşulu olarak görürken, %36sı onurlu ve ahlaklı bir yaşam şikkını tercih etmiştir. 2000 TL ve üzeri aylık gelire sahip ailelerin %46sı uyumlu bir sosyal çevreyi önemli görmüş, %21.6 oranında da zenginlik seçeneğini tercih ederek, toplumda itibarlı bir aile olmak için zengin olmanın 2. En önemli kriter olarak sıralanmasını sağlamışlardır. Sonuçlar göstermektedir ki, Samsun ili genelinde bireyler, toplumda itibarlı tabir edilen aile yapısına dahil olmanın ön koşulu olarak iki temel

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

etmen sıralamışlardır. Hemen tüm gelir düzeylerinde birbirine yakın oranlarda seçilen ‘düzgün bir aile/uyumlu bir sosyal çevre’ ile ‘onurlu ve ahlaklı bir yaşam’ seçenekleri, Samsun halkının bu konuda en önemli gördüğü olgulardır. Aylık gelir düzeyi arttıkça, zenginlik seçeneğinin doğrusal bir artış göstermesi de, anlamlı bir sonuçtur. Öğrenim düzeyinin yüksekliğinin toplumda itibar sahibi bir aile olmak yolunda önemli bir kriter olduğunu düşünenlerin oranı, her gelir düzeyinde farklı oranlanmıştır. Bu durum da, eğitim-öğretim düzeyine verilen önemin aylık gelir miktarıyla doğrudan ilişkili olmadığı sonucunu çıkarmıştır. Toplumda itibarlı olarak tabir edilen bir ailenin, çocuklarının da ‘örnek bireyler’ olması gerektiğine dair düşünce Samsun ilinde yaygındır. Bu sonuçlar, suça sürüklenen çocuklar meselesiyle ilişkilendirildiğinde, çevresiyle uyumlu ve onurlu-ahlaklı bir yaşam süren ailelerin çocuklarının daha az suça yöneleceğinin düşünülmesi mümkündür.

TABLO-17. Ailenin toplam aylık geliri ile geçim sıkıntısı/düşük gelir, israf vb. durumların karşılaştırılması

		Geçim sıkıntısı/düşük gelir, israf vb.			Toplam
		Var	Yok	Kısmen	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	47	18	38	103
		45,6%	17,5%	36,9%	100,0%
	501-1000TL	77	95	60	232
		33,2%	40,9%	25,9%	100,0%
	1001-1500 TL	27	51	28	106
		25,5%	48,1%	26,4%	100,0%
1501-2000 TL	1	19	2	22	
	4,5%	86,4%	9,1%	100,0%	
2000TL ve üzeri	10	26	1	37	
	27,0%	70,3%	2,7%	100,0%	
Toplam		162	209	129	500
		32,4%	41,8%	25,8%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden aylık toplam geliri 500 TL ve daha az olan grup, % 45.6 oranla geçim sıkıntısından dolayı aile içinde çatışma yaşamakta olduğunu belirtmiştir. Yine aynı grup ailelerin %36.9u ‘kısmen’ cevabını vererek kararsız kalmıştır. Aylık toplam geliri 500

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

TL ile 1000 TL arasında olan ailelerin %41i geçim sıkıntısından dolayı herhangi bir çatışma yaşamadığını belirtirken, %33ü ise bu türden bir çatışma yaşandığını bildirmiştir. Aylık geliri 1000 TL ile 1500 TL arasında olan ailelerden %48i geçim sorunundan dolayı çatışma yaşamazken, %25i yaşadığını, %26sı ise kısmen yaşadığını ifade etmiştir. 1500 ile 2000 TL arası aylık gelire sahip ailelerde ise bu çeşit bir çatışma %86 oranında görülmemekte; 2000 TL ve üzeri aylık gelir sahibi ailelerde %70.3 oranda çatışma yaşanmadığı söylenmektedir. Bu sonuçlara göre, aylık gelirin artışının, geçim sıkıntısından kaynaklı aile içi çatışma riskiyle ters orantılı olduğu söylenebilir. Özellikle düşük gelir grubundaki ailelerin geçim sıkıntısı ve israf gibi sosyal olgulardan dolayı aile içi çatışma yaşıyor olmasının, çocukların suça sürüklenmelerinde bir noktada etkili olduğu sonucuna varılabilir, nitekim gelir düzeyi düşük olan bir ailede çocukların ‘insana yakışır olmayan işlerde’ çalıştırılması durumu görülebilmektedir. Bu sorundan dolayı yaşanan aile içi çatışmalar, çocukların psikolojilerini olumsuz yönde etkileyebilmekte ve onların bir takım yasa dışı eylemlere yönelmelerine imkân tanıyabilmektedir.

TABLO-18. Ailenin toplam aylık geliri ile toto-loto ve milli piyango gibi şans oyunlarına ilgi düzeyi arasındaki ilişki

		Toto-loto ve milli piyango gibi şans oyunlarına ilgi düzeyiniz nasıldır?				Toplam
		Hiç bilmem	Sürekli oynarım	Yılbaşından yılbaşına oynarım	Ara sıra oynarım	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	82	6	3	11	102
		80,4%	5,9%	2,9%	10,8%	100,0%
	501-1000TL	138	6	12	68	224
		61,6%	2,7%	5,4%	30,4%	100,0%
	1001-1500 TL	70	6	8	21	105
		66,7%	5,7%	7,6%	20,0%	100,0%
	1501-2000 TL	12	1	3	5	21
		57,1%	4,8%	14,3%	23,8%	100,0%
2000TL ve	22	6	6	3	37	
	59,5%	16,2%	16,2%	8,1%	100,0%	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	üzeri				
Toplam	324	25	32	108	489
	66,3%	5,1%	6,5%	22,1%	100,0%

Tabloya göre, araştırmaya katılan ailelerin aylık toplam geliri arttıkça şans oyunlarına olan ilgisi de paralel artış göstermektedir. Düşük gelir seviyesinde olan ailelerin dahi ara sıra şans oyunu oynuyor olması, geleceğe dair maddi umutlarının sürdüğünü veya mevcut yaşam koşullarından memnun olmadıklarını ve bunu değiştirmek istediklerine yorulabilir. Ailelerin bu şekilde maddi kazanç elde etme umudunda olmaları, çocuklarının psikolojilerine yansiyabilmekte ve onların da gelecekte bu tip oyunlara ilgi duymasına neden olabilmektedir. Oyun salonları-internet cafe gibi, çocukların suça sürüklenmesinde Samsun halkı tarafından belirleyici faktör olarak görülen (ilgili soru/basit tablolar:16) mekânlara yönelim, bu tür oyunlara ilgi duyan ailelerde görülme sıklığını artırmaktadır.

TABLO-19.Ailenin toplam aylık geliri ile aile fertleri arasında madde bağımlılığı(sigara-alkol) olan bireylerin karşılaştırılması

		Aile fertleri arasında madde bağımlılığı olan birey var mıdır?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	61	34	8	103
		59,2%	33,0%	7,8%	100,0%
	501-1000TL	70	135	27	232
		30,2%	58,2%	11,6%	100,0%
	1001-1500 TL	24	70	12	106
		22,6%	66,0%	11,3%	100,0%
	1501-2000 TL	7	10	5	22
		31,8%	45,5%	22,7%	100,0%
2000TL ve üzeri	8	26	3	37	
	21,6%	70,3%	8,1%	100,0%	
Toplam		170	275	55	500
		34,0%	55,0%	11,0%	100,0%

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Araştırmaya katılan ailelerden aylık toplam geliri 500 TL ve daha az olan aile fertleri içerisinde madde bağımlılığı olduğunu belirtenlerin oranı %59.2dir. Diğer gelir düzeylerine dâhil olan ailelerin içerisinde madde bağımlılığının olup olmadığına dair verilen cevaplarda çoğunluk ‘hayır’ olmuştur. Tabloya göre, ailenin toplam aylık geliri arttıkça, madde bağımlılığı oranlarının göreceli olarak düşüş yaşadığı söylenebilir. Düşük gelir düzeyine sahip ailelerin madde bağımlılığı oranının diğerlerine göre yüksek olması, bir anlamda ironik bir durum olarak nitelendirilebilir. Hali hazırda düşük gelire sahip olan ailelerin, aylık gelirlerinin bir kısmını madde bağımlılığı ihtiyacını karşılamak üzere harcıyor olması, ailenin yaşam standardını daha düşürmekte ve çocukların suça sürüklenme ihtimalini artırmaktadır. 500 ve daha az gelire sahip aileler dışında, soruya ‘hayır’ cevabını veren ailelerin azımsanmayacak bir kısmı da madde bağımlılığının bulunduğu yönünde beyan vermiştir. Yine bu durum, Samsun ilinde madde bağımlılığının, dikkate değer düzeyde olduğunu göstermektedir.

TABLO-20. Ailenin toplam aylık geliri ile çocuğun suça sürüklenmesinde temel belirleyici faktörlerin karşılaştırılması

		Size göre "çocuğu suç işlemeye ikna etme"de temel belirleyici faktör nedir?						Toplam
		Yoksulluk	Eğitimsizlik	Dini ve ahlaki yetersizlik	Aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluk	Kötü alışkanlıklar	Kan davaları	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	34 33,0%	14 13,6%	4 3,9%	47 45,6%	3 2,9%	1 1,0%	103 100,0%
	501-1000TL	44 19,4%	50 22,0%	58 25,6%	69 30,4%	6 2,6%	0 0,0%	227 100,0%
	1001-1500 TL	39 38,2%	28 27,5%	13 12,7%	22 21,6%	0 0,0%	0 0,0%	102 100,0%
	1501-2000 TL	5 22,7%	3 13,6%	3 13,6%	8 36,4%	3 13,6%	0 0,0%	22 100,0%
	2000TL ve üzeri	3 8,1%	13 35,1%	12 32,4%	9 24,3%	0 0,0%	0 0,0%	37 100,0%
	Toplam	125	108	90	155	12	1	491

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	25,5%	22,0%	18,3%	31,6%	2,4%	0,2%	100,0%
--	-------	-------	-------	-------	------	------	--------

Araştırmaya katılan ailelerden aylık geliri 500 TL ve daha az olan aileler, 500 TL ile 1000 TL arasında olan aileler ve 1500 TL ile 2000 TL arasında geliri olan aileler çocukların suçta sürüklenmesinde en belirleyici etkenin aile şefkati ve ebeveyn sevgisinden yoksunluk olduğunu belirtmişlerdir. Aylık gelir düzeyi 1000 TL ile 1500 TL arasında olan aileler ise yoksulluğu, belirleyici faktör olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Aylık geliri 2000 TL ve üzerinde olan aileler ise eğitimsizliği, çocukların suçta sürüklenmesine yol açan temel faktör olarak görmektedirler. Yoksulluğun, temel belirleyici faktör sıralamasında, tüm gelir düzeyi gruplarında ön sıralarda yer alması, Samsun halkının gelir düzeyiyle çocukların suçta sürüklenmesi arasında direkt bir ilişki kurduklarını göstermektedir. Aylık geliri 2000 TL ve üzerinde olan ailelerin önce eğitimsizliği, 2. sırada da ahlaki ve dini yetersizliği sorumlu tutmasıysa, eğitilmiş olmanın yeterli bir gelir seviyesine erişime imkân tanınmasına yönelik görüşten hareketle, bu düzey grubuna dâhil ailelerin eğitilmiş olmak kadar ahlaki yeterliliğe de önem verdiğini göstermektedir. Düşük gelirli olarak nitelendirilebilecek ailelerin önceliği aile şefkatinden yoksun olmaya vermesi, bu grup ailelerin gelirleri düşük olsa da, çocuklarıyla yakinen ilgilenmeleri halinde çocuklarının suçta yönelmeyeceğine dair inançlarını ortaya koymaktadır.

TABLO-21. Ailenin toplam aylık geliri ile çocuklarının eğitim düzeyi ve meslekleri konusunda onların ne olmaları konusundaki isteklerin karşılaştırılması

		Bir ebeveyn olarak çocuklarımızın eğitim düzeyi ve meslekleri konusunda onların ne olmalarını isterdiniz/istersiniz?		Toplam
		Memur	İşçi	
Ailenin Toplam Aylık Geliri	500 TL ve daha az	95	6	101
		94,1%	5,9%	100,0%
	501-1000TL	218	10	228
		95,6%	4,4%	100,0%
	1001-1500 TL	96	5	101
		95,0%	5,0%	100,0%
1501-2000	18	2	20	
	90,0%	10,0%	100,0%	

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

	TL			
	2000TL ve üzeri	29	2	31
		93,5%	6,5%	100,0%
Toplam		456	25	481
		94,8%	5,2%	100,0%

Araştırmaya katılanlardan farklı gelir aralıklarında aylık kazancı olan aileler bulunmasına rağmen, tamamına yakını, çocuklarının gelecekte memur olmasını istemektedir. Bu isteğin altında yatan temel faktör, düzenli bir gelir ve sosyal güvence olanağıdır. Memur statüsünde çalışanların diğer mesleklere oranla daha düzenli bir yaşam sürebilme şansına sahip olacağını düşünen aileler, çocuklarının memur olma amacıyla yetiştikleri takdirde suça yönelme ihtimallerinin de azalacağını düşünmektedirler.

TABLO-22. Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği ile çocukların suça sürüklenmesinde etkili olduğu düşünülen sosyal çevre arasındaki ilişki

		Çocukların suça ikna edilmesinde etkili olduğunu düşündüğünüz sosyal çevre genellikle aşağıdakilerden hangisi olabilir?				Toplam
		Arkadaş çevresi	Komşular	Medya	Aile bireylerinden biri	
Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği nedir?	Kent	98	5	23	6	132
		74,2%	3,8%	17,4%	4,5%	100,0%
	İlçe	147	9	2	34	192
		76,6%	4,7%	1,0%	17,7%	100,0%
	Köy	151	17	0	4	172
		87,8%	9,9%	0,0%	2,3%	100,0%
Toplam		396	31	25	44	496
		79,8%	6,3%	5,0%	8,9%	100,0%

Araştırmanın yürütüldüğü süre içerisinde yaşamış olduğu birime kentten göç etmiş olanlar, çocukların suça sürüklenmesinde en çok arkadaş çevresinin etkili olduğunu düşünerek bu şıkka %74.2lik oranla dahil olmuşlardır. İlçeden göç etmiş olanlar, arkadaş çevresini %76.6 oranında suça sürüklenmede sorumlu tutarken, köyden göç etmiş olan aileler %87.8 oranında

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

arkadaş çevresi şikkını tercih etmişlerdir. Çocukların suçta sürüklenmelerinde, ailelerin en çok arkadaş çevresini sorumlu tutmaları, bu alanda önemli bir veri konumundadır. Köy tipi yerleşim biriminde çocukların günün daha büyük bir kısmını ev dışında geçirdiklerinden dolayı arkadaş çevresini sorumlu tutan aileler, daha yüksek oranda köyde bulunmaktadırlar/bulunmuşlardır. Yine köy gibi küçük yerleşim birimlerinde komşuluk ilişkilerinin daha yaygın olması gereğince, bu durumdan komşuları sorumlu tutan ailelerin oranı köy biriminde yaşayanlar/yaşamış olanlarda daha yüksek çıkmıştır. Çocukların suçta sürüklenmesinde medyanın etkili olduğunu düşünen aileler, %17.2 oranla kentten göç etmiş olanlardır. Köyden göç etmiş olan ailelerin medyayı bu alanda hiç etkili bulmamış olmaları da oldukça önemlidir. Bu durum, medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ekseninde düşünüldüğünde köy tipi yerleşim birimlerinde medyaya olan ilginin zayıf olduğunu göstermektedir. Ve böylece çocuklar, köy biriminde, medyanın şiddete yöneltici etkisinden görece daha az etkilenmektedirler. Çocukların suçta sürüklenmesinde aile bireylerinden birinin etkili olduğunu düşünen kişilerin oranı % 17.7 oranla ilçeden göç etmiş ailelerde yaygındır. Samsun’un ilçelerinde, kent merkezine oranla aile yapısının daha kalabalık olması ve birden çok çekirdek aile biriminin aynı konutta yaşamasından dolayı aile bireylerinden birinin çocukların suçta yönelmesinde sorumlu olduğunun düşünülmesinde etkilidir.

TABLO-23.Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği ile komşu ve akrabalarla ilişkilerin değerlendirilmesi

		Komşu ve akrabalarla ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?			Toplam
		Çok iyi	İyi	İlişkimiz yok	
Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği nedir?	Kent	31	93	8	132
		23,5%	70,5%	6,1%	100,0%
	İlçe	33	153	9	195
		16,9%	78,5%	4,6%	100,0%
	Köy	50	117	6	173
		28,9%	67,6%	3,5%	100,0%
Toplam		114	363	23	500
		22,8%	72,6%	4,6%	100,0%

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

Araştırmaya katılan ailelerden yaşamış olduğu birime kentten göç etmiş olanlardan %23.5i, komşuluk ilişkilerinin çok iyi olduğunu, %70.5i iyi olduğunu, %6sı ise ilişkisinin olmadığını belirtmiştir. İlçeden göç etmiş olan ailelerde komşuluk ilişkilerinin çok iyi olduğunu söyleyenler %16.9, iyi olduğunu söyleyenler %78.5, ilişki kurmadığını söyleyenlerse %4.6dır. Köyden göç etmiş olan ailelerin beyanlarına göre %30unun komşuluk ilişkileri çok iyi, %67.6sının iyi, %3.5unun ise ilişkileri kötüdür. Köyden göç etmiş olan ailelerde, diğer birimlerden gelenlere oranla komşuluk ilişkilerine ‘çok iyi’ yanıtını verme oranının fazla olması, köy tipi yerleşim birimlerinde aileler arası ilişkilerin daha samimi ve yakın olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, suça sürüklenen çocuklar meselesiyle paralel düşünüldüğünde, yaşanılan birim dâhilinde sosyal dışlanma riskinin, küçük yerleşim birimlerinde ailelerin birbirini daha yakından tanıması gereğince daha fazla olduğu sonucuna varılabilir. Köy biriminde yaşayan/göç etmiş olan aileler, çocukları suça sürüklenmiş olan aileleri daha yakından tanıma imkânına sahiptir. Bundan dolayı sosyal dışlanma ihtimaline dair duyulan endişe daha fazladır.

TABLO-24. Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği ile çocukların geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yapılıp-yapılmadığının karşılaştırılması

		Çocuklarınızın geceyi başka bir yerde geçirmesi konusunda sınırlandırma yapıyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği nedir?	Kent	94	18	20	132
		71,2%	13,6%	15,2%	100,0%
	İlçe	122	60	13	195
		62,6%	30,8%	6,7%	100,0%
	Köy	103	54	16	173
		59,5%	31,2%	9,2%	100,0%
Toplam		319	132	49	500
		63,8%	26,4%	9,8%	100,0%

Araştırmaya katılan ailelerden, yaşadıkları birime bir kentten göç etmiş oranların %71i, çocuklarının geceyi başka bir yerde geçirmesine olumlu bakmamaktadır. Bu oran, ilçeden göç etmiş olanlarda %62ye düşerken, köyden göç etmiş olanlarda ise %59.5e gerilemektedir. Bu durum, köyde yaşamaya alışkın olan ailelerin, küçük yaşam birimlerinde yaşamaktan doğan

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

güvenlik algısından hareketle, çocuklarının ev dışında geceyi geçirmesine çok olumsuz yaklaşmadığını gösterir. Köy biriminde aileler arası ilişkilerin görece samimi olması, tehlike arz eden olayların görece daha az görülmesi ve aileler arası akrabalık ilişkilerin daha fazla görülmesi nedeniyle bu birimlerde yaşayan ailelerin, çocuklarının gece ev dışında kalmalarına izin verme konusunda daha rahat oldukları söylenebilir.

TABLO-25. Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği ile bu yerleşimde kendinizi mutlu ve güvende hissedilip-edilmediği konusunun karşılaştırılması

		Bir bütün olarak bu yerleşimde kendinizi mutlu ve güvende hissediyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Geldiğiniz yerleşim biriminin özelliği nedir?	Kent	88	10	34	132
		66,7%	7,6%	25,8%	100,0%
	İlçe	155	22	18	195
		79,5%	11,3%	9,2%	100,0%
	Köy	127	20	26	173
		73,4%	11,6%	15,0%	100,0%
Toplam		370	52	78	500
		74,0%	10,4%	15,6%	100,0%

Araştırmanın yürütüldüğü süreçte yaşadığı birime kentten göç etmiş olan ailelerin %66.7lik bir kısmı ile çoğunluğu, kendini o birimde mutlu hissetmekteyken, mutsuz hisseden aileler %7.6 orana, kısmen mutlu olduğunu söyleyen aileler ise %25.8lik orana dahildir. Yaşadığı birime bir ilçeden göç etmiş bulunan ailelerden %79.5’u mutlu olduklarını belirtirken, mutsuz hissedenlerin oranı %11, kısmen mutlu olanların oranı %9dur. Yaşadığı birime köyden göç etmiş olan ailelerden %73.4ü mutlu ve güvende hissettiğini, %11.6sı mutsuz olduğu ve %15i kısmen güvende hissettiğini söylemiştir. Bu oranlar göstermektedir ki, araştırmanın yürütüldüğü birimlerde yaşayan aileler yüksek oranda kendilerini mutlu ve güvende hissetmektedir. Kendini mutsuz ve güvensiz hisseden ailelerin oranlarının birbirine yakın olması, Samsun ilinin farklı ilçelerinin yaşam koşullarının veya ilçelerde yaşayan ailelerin beklentilerinin paralel olduğunu gösterebilir.

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

5. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Araştırmanın yürütüldüğü saha çalışması sonucunda elde edilen veriler ve bu verilerin analiziyle saptanmış olan bulgular, gelecekteki sosyal risk haritası oluşturma projelerine veri sağlamış olmanın yanında ilgili kamu kurumlarına doğru sosyal politikalar üretme noktasında da yardımcı olacaktır.

SORHOP Projesinin elde ettiği sonuçlarla tüm kamu kurumlarının çeşitli kazanımları olacaktır. Bu kazanımlardan en önemlisi, suça sürüklenen çocuklarla ilgili ortak bir veri tabanının elde edilmiş olmasıdır.

Projenin tüm ortaklarının kolaylıkla ulaşabileceği bu veriler sayesinde, önceki dağınık haldeki verilerin yerini daha sistemli ve neden-sonuç ilişkisine dayanan veriler almış olacaktır.

İlgili tüm kamu kurumları bu ortak veri tabanına dayanarak eylem almalıdır.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki, görüşülen ailelerin çoğunluğu, eğitimi, çocukların suça sürüklenmelerinde engelleyici bir faktör olarak görmektedir. Bundan dolayı, projenin ortaklarından olan Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü; ailelere çocuk gelişimiyle ilgili eğitimler vermeli, özellikle okul öncesi eğitim alanını geliştirmelidir. Saha çalışması sürecinde, ailelerin büyük bir çoğunluğu iletişime ve eğitime açık olduklarını beyan etmişlerdir. Buna dayanarak, Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü, yürüttüğü anne-baba destek eğitimlerini zorunlu kılmalı ve riskli gruptaki aileleri rehabilitasyon yöntemleriyle desteklemelidir.

İl Sağlık Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü, madde bağımlılığıyla ilgili önleyici politikalar üretmelidir. Bu konuda yapılan bilimsel çalışmaların halka aktarımıyla ilgili kendi aralarında işlevsel bir yöntem geliştirmelidirler.

SAMSUN
GÜNEŞİN DOĞDUĞU ŞEHİR

“Bu proje 2011 Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.”

AZRAK Ali Ülkü, 1980. *İdarenin “Toplumsal Muhatara (Sosyal Risk) Kuramı”na Göre Kusursuz Sorumluluğu*, Ankara: Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler III. Sempozyumu.

İŞİĞİÇOK, Özlem, 2005. *Çalışma Hayatı Dizisi*, Ankara: Ezgi Yayınevi.

ÖZDEN, M.,C., 2001. *Bireysel Kariyer Yönetimi*. Ankara, Ümit Yay.

ÖZGENÇ, İ., 2005. *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

POLAT,O., 2002. *Çocuk Suçluluğu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

SOLAK Adem, 2008. *Çocuk Suçluluğu Ve Aile*, Ankara: Hegem Yayınları.

ULUĞTEKİN, S., 1991. *Hükümlü Çocuk Ve Yeniden Toplumsallaşma*, Ankara: Bizim Büro Basımevi.

ULUĞTEKİN, S.1991. *Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma*, Ankara: Bizim Büro Yayınları.

ULUĞTEKİN. S., 1994. *Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları*, Ankara: Bizim Büro Yayınları.

YARSUVAT, D., 1980. *Toplumsal Gelişim Sürecinde Çocuk Suçluluğuna Kriminolojik Açıdan Bakış*, İstanbul: Akbank Yayınları.

YAVUZER, Haluk, 1982. *Çocuk ve Suç*, Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi.

YÖRÜKOĞLU, Atalay, 2000a. *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*, Özgür Yayınları

YÖRÜKOĞLU, Atalay, 2000b. *Gençlik Çağı*, Özgür Yayınları.

http://www.hukuk.gazi.edu.tr/editor/dergi/IX_178-204.pdf

www.kriminoloji.com